

**PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO
DLA POWIATU ZAWIERCIAŃSKIEGO
NA LATA 2023-2030**

Zawiercie, 2024

Spis treści

1. WPROWADZENIE	3
2. PODSTAWA PRAWNA	4
3. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA I DIAGNOZA PROBLEMÓW ZWIĄZANYCH Z OCHRONĄ ZDROWIA PSYCHICZNEGO	5
3.1. Charakterystyka powiatu zawierciańskiego	5
3.2. Diagnoza występowania zdarzeń psychicznych na terenie powiatu zawierciańskiego.....	7
3.2.1. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności.	7
4. REALIZOWANE FORMY WSPARCIA DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI	12
4.1. Poradnie zdrowia psychicznego w powiecie zawierciańskim	13
4.1.1. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Centrum Zdrowia Psychicznego „ASANA” w Zawierciu	13
4.1.2. Poradnia Zdrowia Psychicznego w SPZOZ Szpitala Powiatowego w Zawierciu	14
4.1.3. Poradnia Leczenia Uzależnień Alkoholowych i Współuzależnień w SPZOZ Szpitala Powiatowego w Zawierciu.....	16
4.2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu	17
4.3. Dom Pomocy Społecznej w Zawierciu	20
4.4. Warsztaty Terapii Zajęciowej w powiecie zawierciańskim	22
4.4.1. Warsztat Terapii Zajęciowej w Łazach	23
4.4.2. Warsztat Terapii Zajęciowej w Zawierciu	24
4.5. Centra Integracji Społecznej	26
4.5.1. Centrum Integracji Społecznej w Łazach	27
4.5.2. Centrum Integracji Społecznej w Zawierciu-Żerkowicach (filia schroniska	27
4.5.3. Centrum Integracji Społecznej w Witowie 167.....	28
4.6. Środowiskowe domy samopomocy w powiecie zawierciańskim.....	28
4.6.1. Środowiskowy Dom Samopomocy w Irządzach	29
4.6.2. Środowiskowy Dom Samopomocy w Zawierciu	30
4.7. Zakład Aktywności Zawodowej – Spełnieni w Pracy w Zawierciu	30
4.8. Ośrodki pomocy społecznej w powiecie zawierciańskim	31
4.8.1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawierciu	32
4.8.2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie.....	33
4.8.3. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łazach.....	34
4.8.4. Ośrodek Pomocy Społecznej w Ogródzieńcu.....	36
4.8.5. Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilicy.....	37
4.8.6. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczekocinach.....	38
4.8.7. Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Włodowicach	39
4.8.8. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kroczykach	40
4.8.9. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarnowcu.....	42
4.8.10. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Irządzach.....	43
4.9. Powiatowy Urząd Pracy w Zawierciu	44
4.10. Zespół Szkół Specjalnych im. M. Grzegorzewskiej i Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej nr 2 w Zawierciu	46
4.11. Poradnia Psychologiczno – Pedagogicznej nr 2 w Zawierciu	47
5. GÓLNE CELE I ZADANIA WYNIKAJĄCE Z NARODOWEGO PROGRAMU OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO NA LATA 2023 - 2030	50
6. MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ.	58
7. PODSUMOWANIE.....	58

1. WPROWADZENIE.

Zdrowie psychiczne według definicji Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) to „stan pełnego, dobrego samopoczucia fizycznego, psychicznego, ale również taki stan, w którym osoba jest świadoma swojego potencjału, może radzić sobie z problemami, stresem, efektywnie pracować i funkcjonować w społeczeństwie”.¹

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego, ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane.

Według ww. ustawy obejmuje ona następujący zakres zadań:

- 1) promowanie zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym,
- 2) zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 3) kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości oraz przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Powyższe działania określone zostały w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030, który został wprowadzony rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. (Dz. U. z 2023r., poz. 2480) i określa w szczególności:

- 1) okres jego obowiązywania,
- 2) dialog sytuacji i zagrożeń dla zdrowia psychicznego, w tym zróżnicowań regionalnych,
- 3) cele główne i szczegółowe,
- 4) podmioty biorące udział w jego realizacji,
- 5) sposób realizacji zadań,
- 6) niezbędne działania legislacyjne mające na celu zapewnienie przestrzegania praw osób z zaburzeniami psychicznymi.

Prowadzenie działań określonych w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego należy do zadań własnych samorządów województw, powiatów i gmin, a także zadań Narodowego Funduszu Zdrowia oraz ministrów właściwych ze względu na charakter działań określonych w Programie.

Cele główne cytowanego powyżej Programu to:

1. Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb;
2. Prowadzenie działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi.

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024-2030 określa najistotniejsze elementy polityki zdrowotnej oraz wyznacza kierunki w zakresie dostępności do różnych form psychiatrycznej opieki zdrowotnej. Kierowany jest do mieszkańców powiatu w różnym wieku, zmagających się z różnorodnymi problemami, zaburzeniami i chorobami psychicznymi.

---

¹ Źródło: www-paho-org.translate-mental-health.google

Działaniami programu objęte są również osoby znajdujące się w otoczeniu osób chorych tj. rodziny, środowisko lokalne oraz członkowie wszelkich grup zawodowych świadczących szeroko rozumianą pomoc. Program przedstawia długofalowe, strategiczne kierunki działań polityki społecznej i zdrowotnej poprzez zmianę podejścia do problemów psychicznych i uzyskanie przez osoby z zaburzeniami psychicznymi i ich bliskich większego zrozumienia ze strony społeczności powiatu zawierciańskiego.

Realizatorami działań wynikających z Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego będzie samorząd powiatowy oraz samorządy gminne z terenu powiatu, podmioty lecznicze, organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 571).

Działania określone w Programie planowane są do realizacji w sposób ciągły (w latach 2023-2030). Zakres działań będzie jednak uzależniony od wysokości środków finansowych, którymi będą dysponowały podmioty odpowiedzialne za przeprowadzenie zadań z poszczególnych części Programu.

2. PODSTAWA PRAWNA.

- 1) Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 107).
- 2) Ustawa z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 146).
- 3) Ustawa z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz.44).
- 4) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r. poz.901).
- 5) Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz. 1608).
- 6) Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz.917).
- 7) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. 2023 r. poz. 2151).
- 8) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 (Dz. U. z 2023 r. poz. 2480).

3. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA I DIAGNOZA PROBLEMÓW ZWIĄZANYCH Z OCHRONĄ ZDROWIA PSYCHICZNEGO.

3.1. Charakterystyka powiatu zawierciańskiego.

Powiat zawierciański jest powiatem ziemskim znajdującym się w południowo-wschodniej części województwa śląskiego. Sąsiaduje z powiatami: częstochowskim, myszkowskim, będzińskim oraz miastem na prawach powiatu Dąbrowa Górnicza (należącym do województwa śląskiego), a także powiatami: olkuskim i miechowskim (położonymi w województwie małopolskim) oraz powiatami: włoszczowskim i jędrzejowskim (położonymi w województwie świętokrzyskim). Łączna powierzchnia powiatu wynosi 1003 km², co stanowi około 8% powierzchni województwa i tym samym plasuje go na trzeciej pozycji po częstochowskim i żywieckim w województwie śląskim.

Powiat Zawierciański swoim zasięgiem obejmuje dziesięć gmin:

- trzy gminy miejskie: Poręba, Zawiercie;
- cztery gminy miejsko-wiejskie: Łazy, Ogrodzieniec, Pilica, Szczekociny Włodowice.
- trzy gminy wiejskie: Irządze, Kroczyce, Żarnowiec.

Obszar powiatu zawierciańskiego obejmuje 6 miast oraz 167 miejscowości. Pod kątem obszarowym gminą o największej powierzchni jest Pilica, a gminą o najmniejszej powierzchni jest Poręba. Stolicą powiatu jest miasto Zawiercie będące największym ośrodkiem administracyjnym i przemysłowym w rejonie.

Sytuacja demograficzna.

Spośród gmin powiatu zawierciańskiego, gminą o największej liczbie ludności jest Zawiercie (46.433 osób), a gminą o najmniejszej liczbie ludności są Irządze (2.512). Liczbę ludności powiatu zawierciańskiego według danych GUS przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela nr 1. Liczba mieszkańców powiatu zawierciańskiego w kolejnych latach. ²

	Rok				
	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba mieszkańców ogółem	117.624	117.137	115.955	112.774	112.247

Z powyższej tabeli wynika, że na przestrzeni pięciu ostatnich lat, liczba ludności zmniejszyła się o 5.377 osób, co stanowi prawie 4,57% populacji.

Tabela nr 2. Przyrost naturalny w powiecie zawierciańskim w kolejnych latach. ³

	Rok				
	2019	2020	2021	2022	2023
Urodzenia żywe	866	851	754	729	bd
Zgony	1546	798	1939	1660	bd
Przyrost naturalny	-680	53	-1185	-931	bd

Przedstawione dane wskazują, iż powiat zawierciański notuje ujemny przyrost naturalny. W ciągu czterech ostatnich lat zanotowano 5.943 zgonów i 3.200 urodzeń żywych, co wskazuje różnicę między nad urodzeniami żywymi, a zgonami na poziomie 2.743 osób.

W powiecie zawierciański 31.12.2023 r. mieszka 112.247 mieszkańców, z czego 51,7% stanowią kobiety, a 48,3% mężczyźni.⁴ W latach 2002-2023 liczba mieszkańców zmalała o 10,8%. Średni wiek mieszkańców wynosi 44,5 lat i różni się nieznacznie od średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego i jest nieznacznie większy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Prognozowana liczba mieszkańców powiatu zawierciańskiego w 2050 roku ma wynosić 93.305, z czego 47.660 to kobiety, a 45.645 mężczyźni.⁵

² Źródło: www.starostwopowiatowezawiercie.pl; <http://bip.zawiercie.powiat.finn.pl>

³ Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl/powiat-zawierciański>

⁴ Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl/powiat-zawierciański>

⁵ Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl/powiat-zawierciański>

3.2. DIAGNOZA WYSTĘPOWANIA ZABURZEŃ PSYCHICZNYCH NA TERENIE POWIATU ZAWIERCIAŃSKIEGO.

3.2.1. POWIATOWY ZESPÓŁ DS. ORZEKANIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.

Powiatowy Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

ul. Daszyńskiego 4, 42-400 Zawiercie

tel. 32 67 052 55

e-mail: sekretariat@pcpr.zawiercie.powiat.pl

Część danych, które w sposób niepełny, ale obrazowy ukazują liczbę osób niepełnosprawnych z dysfunkcją psychiczną, jej rodzajem, posiada Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności (zwany dalej Zespołem). Zespół zajmuje się orzekaniem dla celów pozarentowych i wydaje:

- orzeczenia o niepełnosprawności,
- orzeczenia o stopniu niepełnosprawności,
- orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień (dla osób posiadających orzeczenia ZUS),
- legitymacje osób niepełnosprawnych w oparciu o w/w dokumenty,

W definicji orzekania dla celów poza-rentowych mieści się wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności w celu:

- uzyskania odpowiedniego zatrudnienia,
- korzystania ze szkoleń oferowanych dla osób niepełnosprawnych przez powiatowe urzędy pracy,
- korzystania z uprawnień przysługujących pracownikom niepełnosprawnym,
- korzystania z ulg (np. komunikacyjnych, podatkowych, w opłatach za inne usługi),
- zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne,
- korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych,
- uzyskiwania zasiłku pielęgnacyjnego i innych świadczeń z pomocy społecznej.

Orzeczenie jest dokumentem potwierdzającym niepełnosprawność i stanowiącym podstawę do uzyskania przez osoby niepełnosprawne świadczeń, uprawnień i ulg uzależnionych od orzeczonej niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności, a w niektórych przypadkach również od kodu schorzenia lub szczegółowego wskazania znajdującego się na orzeczeniu.

Liczbę orzeczeń dla młodzieży i dzieci przed 16 rokiem życia ogółem prezentuje poniższa Tabela.

Tabela nr 3. Liczba orzeczeń zaliczających do osób niepełnosprawnych wnioskodawców przed 16 rokiem życia.⁶

Lata	Liczba orzeczeń wydanych ogółem zaliczających do niepełnosprawnych - przed 16 rokiem życia ogółem
2019	117
2020	184
2021	179
2022	185
2023	195

⁶ Źródło: materiały własne Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Zawierciu.

Z powyższej tabeli dane wykazują, że rośnie liczba orzeczeń o niepełnosprawności wśród dzieci i młodzieży. Bardziej szczegółowe dane zwarte są w poniższych tabelach, w których wskazano dane z uwzględnieniem kodu orzeczenia, wieku, płci.

Tabela nr 4. Orzeczenia wydane dla osób poniżej 16 roku życia z 01-U, 02-P, 12-C liczba, wiek, płeć.⁷

Rok 2019						
Kod	Liczba orzeczeń	wiek 0-3	Wiek 4-7	Wiek 8-16	K	M
01-U	5	0	0	5	2	3
02-P	5	0	0	5	1	4
12-C	45	6	10	29	7	38
Razem	55	6	10	39	10	45
Rok 2020						
01-U	6	0	0	6	1	5
02-P	3	0	0	3	3	0
12-C	61	6	20	35	11	50
Razem	70	6	20	44	14	55
Rok 2021						
01-U	6	0	1	5	3	3
02-P	2	0	1	1	1	1
12-C	57	3	18	36	13	44
Razem	65	3	20	42	17	48
Rok 2022						
01-U	5	0	0	5	3	2
02-P	4	0	0	4	2	2
12-C	74	7	25	42	12	62
Razem	83	7	25	51	17	66
Rok 2023						
01-U	6	0	1	5	3	3
02-P	3	0	0	3	1	2
12-C	68	16	13	39	17	51
Razem	77	16	14	47	21	56

- * K – kobiety M – mężczyźni,
- 01-U (upośledzenia umysłowe począwszy od upośledzenia w stopniu umiarkowanym),
- 02-P (choroby psychiczne w tym: zaburzenia psychotyczne, zaburzenia nastroju począwszy od zaburzeń o umiarkowanym stopniu nasilenia, utrwalone zaburzenia lękowe o znacznym stopniu nasilenia, zespoły otępienne),
- 12-C (całościowe zaburzenia rozwojowe, powstałe przez 16 rokiem życia, z utrwalonymi zaburzeniami interakcji społecznych lub komunikacji werbalnej oraz stereotypiami zachowań, zainteresowań i aktywności, o co najmniej umiarkowanym stopniu nasilenia).

Powyższa tabela wskazuje wydanie przez Zespół dużej liczby orzeczeń z kodem 12-C. w przedziale wiekowym 8-16 lat (czas edukacji szkolnej). Rośnie liczba orzeczeń wskazujących schorzenie psychiczne, jako dominujące. Jest to ważna informacja w kontekście

⁷ Źródło: materiały własne Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Zawierciu.

przygotowania placówek oświatowych oraz na późniejszym etapie placówek wsparcia choćby dziennego.

Inną tendencję wykazuje liczba wydanych ogółem orzeczeń zaliczających do stopnia niepełnosprawności osoby powyżej 16 roku życia.

Tabela nr 5. Liczba orzeczeń wydanych ogółem zaliczających do stopnia niepełnosprawności.⁸

Rok	Liczba orzeczeń ogółem w kolejnych latach
2019	1943
2020	1535
2021	1499
2022	1831
2023	1870

Powyższe dane nie do końca są reprezentatywne dla populacji, gdyż w listopadzie 2019 rozpoczęła się pandemia i zawieszono działalność Zespołów. O ile niższa ilość wydanych orzeczeń w 2020 roku i 2021 nie dziwią, to zastanawiać może liczba orzeczeń w roku poprzedzającym pandemię. Sięgając po dane wcześniejsze z lat 2016-2018 można zauważyć, że ilość wydanych orzeczeń jest na podobnym poziomie (około 1900 rocznie).

Liczbę orzeczeń w kolejnych latach wydanych dla osób powyżej 16 roku życia | z kodami 01-U,02-P,12-C prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 6. Orzeczenia wydane dla osób powyżej 16 roku życia z kodami 01-U, 02-P, 12-C.⁹

Kod	Stopień znaczny					Stopień umiarkowany					Stopień lekki				
	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
01-U	3	7	5	4	14	7	8	4	7	11	0	1	0	0	0
02-P	50	31	61	72	35	121	149	113	169	135	15	11	11	12	2
12-C	2	2	0	0	2	4	1	4	4	4	1	0	0	0	7
Razem	55	40	66	76	51	132	158	121	180	150	16	12	11	12	9

- 01-U (upośledzenia umysłowe począwszy od upośledzenia w stopniu umiarkowanym),
- 02-P (choroby psychiczne w tym: zaburzenia psychotyczne, zaburzenia nastroju począwszy od zaburzeń o umiarkowanym stopniu nasilenia, utrwalone zaburzenia lękowe o znacznym stopniu nasilenia, zespoły otępienne),
- 12-C (całościowe zaburzenia rozwojowe, powstałe przez 16 rokiem życia, z utrwalonymi zaburzeniami interakcji społecznych lub komunikacji werbalnej oraz stereotypiami zachowań, zainteresowań i aktywności, o co najmniej umiarkowanym stopniu nasilenia).

Powyższe dane wskazują, że od lat, liczba osób z orzeczeniem lekkiego stopnia niepełnosprawności (bazując również na danych z poprzedniego tożsamego Programu) z orzeczeniem o kodzie 01-U oraz 12-C, utrzymuje się na podobnym poziomie. Wśród orzeczeń ze stopniem umiarkowanym dynamikę wykazują orzeczenia z kodem 02-P. Podobnie jest wśród osób z orzeczoną niepełnosprawnością w stopniu znacznym, zwiększa się liczba osób z kodem niepełnosprawności 02-P.

⁸ Źródło: materiały własne Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Zawierciu.

⁹ Źródło: materiały własne Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Zawierciu.

Orzeczenia wydane dla osób powyżej 16 roku życia z kodami 01-U, 02-P, 12-C i zakresem wieku i rodzajem schorzenia prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 7. Orzeczenia wydane dla osób powyżej 16 roku życia z kodami 01U, 02P, 12C.¹⁰

Rok 2019				
Kod	Wiek 16-25	Wiek 26-40	Wiek 41-60	Wiek 60+
01-U	10	0	0	0
02-P	27	27	68	64
12-C	7	0	0	0
Razem	44	27	68	64
Rok 2020				
01-U	9	6	1	0
02-P	25	48	75	43
12-C	3	0	0	0
Razem	37	54	76	43
Rok 2021				
01-U	7	2	0	0
02-P	18	30	67	70
12-C	4	0	0	0
Razem	29	32	67	70
Rok 2022				
01-U	5	4	2	0
02-P	32	37	118	66
12-C	4	0	0	0
Razem	41	41	120	66
Rok 2023				
01-U	17	5	3	0
02-P	21	38	88	30
12-C	8	0	0	0
Razem	46	43	91	30

- 01-U (upośledzenia umysłowe począwszy od upośledzenia w stopniu umiarkowanym),
- 02-P (choroby psychiczne w tym: zaburzenia psychotyczne, zaburzenia nastroju począwszy od zaburzeń o umiarkowanym stopniu nasilenia, utrwalone zaburzenia lękowe o znacznym stopniu nasilenia, zespoły otępienne),
- 12-C (całościowe zaburzenia rozwojowe, powstałe przez 16 rokiem życia, z utrwalonymi zaburzeniami interakcji społecznych lub komunikacji werbalnej oraz stereotypiami zachowań, zainteresowań i aktywności, o co najmniej umiarkowanym stopniu nasilenia).

Analiza tabel wskazuje, że w przedziale wiekowym 16-25 najwięcej osób jest orzekanych kodem 02-P, ale duży progres zauważalny jest u osób niepełnosprawnych orzeczonych zgodnie z kodem 01-U. U osób w przedziale 26-40 lat oraz 41-60 i 65+, dominują osoby niepełnosprawnością określoną kodem 02-P i co ciekawe ich liczba raz rośnie, raz maleje. W roku 2023 spadek był na poziomie prawie 50%.

¹⁰ Źródło: materiały własne Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Zawierciu.

Orzeczenia wydane dla osób powyżej 16 roku życia z kodami 01-U, 02-P, 12-C z podziałem na płeć w kolejnych latach prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 8. Orzeczenia wydane dla osób powyżej 16 roku życia z kodami 01U, 02P, 12C według płci.¹¹

Kod	2019		2020		2021		2022		2023	
	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M
01-U	6	4	7	9	3	6	4	7	7	18
02-P	93	93	99	92	102	83	135	118	89	88
12-C	3	4	1	2	0	4	1	3	3	5
Razem	112	111	107	99	105	93	140	128	99	111

- * K – kobiety M - mężczyźni
- 01-U (upośledzenia umysłowe począwszy od upośledzenia w stopniu umiarkowanym),
- 02-P (choroby psychiczne w tym: zaburzenia psychotyczne, zaburzenia nastroju począwszy od zaburzeń o umiarkowanym stopniu nasilenia, utrwalone zaburzenia lękowe o znacznym stopniu nasilenia, zespoły otępienne),
- 12-C (całościowe zaburzenia rozwojowe, powstałe przez 16 rokiem życia, z utrwalonymi zaburzeniami interakcji społecznych lub komunikacji werbalnej oraz stereotypiami zachowań, zainteresowań i aktywności, o co najmniej umiarkowanym stopniu nasilenia).

Powyższa tabela wskazuje, że jeśli chodzi o płeć dynamika zmian nie jest duża. Największą fluktuację odnotowują kobiety i mężczyźni z niepełnosprawnością oznaczoną kodem 02-P.

Orzeczenia wydane dla osób powyżej 16 roku życia z kodami 01-U, 01-P, 12-C według wykształcenia w kolejnych latach prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 9. Orzeczenia wydane dla osób powyżej 16 roku życia, według wykształcenia.¹²

Rok 2019				
Kod	Podstawowe i mniej	Zasadnicze zawodowe	Średnie	Wyższe
01-U	8	2	0	0
02-P	60	65	49	12
12-C	7	0	0	0
Razem	75	67	49	12
Rok 2020				
01-U	13	3	0	0
02-P	41	67	62	21
12-C	3	0	0	0
Razem	67	70	62	21
Rok 2021				
01-U	8	1	0	0
02-P	54	56	61	14
12-C	3	0	1	0
Razem	65	57	62	14
Rok 2022				
01-U	9	2	0	0
02-P	73	77	83	20
12-C	2	1	1	0
Razem	84	80	84	20
Rok 2023				
01-U	19	5	1	0

¹¹ Źródło: materiały własne Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Zawierciu.

¹² Źródło: materiały własne Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Zawierciu.

02-P	44	33	80	20
12-C	7	0	1	0
Razem	70	38	82	20

- 01-U (upośledzenia umysłowe począwszy od upośledzenia w stopniu umiarkowanym),
- 02-P (choroby psychiczne w tym: zaburzenia psychotyczne, zaburzenia nastroju począwszy od zaburzeń o umiarkowanym stopniu nasilenia, utrwalone zaburzenia lękowe o znacznym stopniu nasilenia, zespoły otępienne),
- 12-C (całościowe zaburzenia rozwojowe, powstałe przez 16 rokiem życia, z utrwalonymi zaburzeniami interakcji społecznych lub komunikacji werbalnej oraz stereotypiami zachowań, zainteresowań i aktywności, o co najmniej umiarkowanym stopniu nasilenia).

Na podstawie powyższej tabeli można zaobserwować następujące zjawiska:

- największa zmiana ilościowo - procentowa progresywna w zakresie wykształcenia dotyczyła orzeczeń z kodem 01-U w roku 2023,
- największa zmiana ilościowo - procentowa regresywna w zakresie wykształcenia dotyczyła orzeczeń z kodem 02-P w roku 2023,
- najbardziej stabilna w zakresie ilości, jest liczba osób z wykształceniem wyższym i orzeczeniem z kodem 02-P.

4. REALIZOWANE FORMY WSPARCIA DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI.

Na terenie województwa śląskiego finansowanych z Narodowego Funduszu Zdrowia jest 2.502 miejsc pobytu całodobowego. Stworzonych jest także 202 miejsc pobytu dziennego dla osób z dysfunkcją psychiatryczną. Poniżej przedstawione są dane:

Tabela nr 10. Podmioty Lecznictwa psychiatrycznego wraz z liczbą miejsc.¹³

Lp	Nazwa	Liczba zakontraktowanych z NFZ miejsc całodobowego leczenia	Liczba miejsc pobytu dziennego
1.	Centrum Psychiatrii w Katowicach im. dr K. Czumy	238	50
2.	Wojewódzki Szpital Neuropsychiatryczny im. dr E. Cyrana z siedzibą w Lublińcu	605	0
3.	Ośrodek Terapii Nerwic dla Dzieci i Młodzieży z siedzibą w Orzeszu	40	35
4.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Państwowy Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Rybniku	704	72
5.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Psychiatryczny siedzibą w Toszku	554	45
6.	Wojewódzki Ośrodek Lecznictwa Odwykowego i Zakład Opiekuńczo-Lecznicy w Gorzycach	361	0
	Łącznie	2502	202

¹³ Źródło: Raport o stanie województwa śląskiego za 2023 rok. Uchwała Zarządu Województwa Śląskiego Nr 1015/502/VI/2024 z dnia 29.04.2024 r.

Na terenie powiatu zawierciańskiego nie funkcjonują zakłady stacjonarne psychiatrycznej opieki zdrowotnej (szpital, całodobowy oddział w działającym szpitalu, dzienny oddział). Najbliższy oddział psychiatryczny znajduje się w Dąbrowie Górniczej, a szpital w Katowicach (42km).

4.1. Poradnie zdrowia psychicznego w powiecie zawierciańskim

Na terenie powiatu zawierciańskiego nie funkcjonują stacjonarne zakłady psychiatrycznej opieki zdrowotnej. Mieszkańcy powiatu korzystają w tym zakresie z zaplecza, jakie istnieje na terenie województwa śląskiego. Zgodnie z wykazem placówek realizujących świadczenia opieki zdrowotnej w ramach zawartych umów z NFZ osoby z zaburzeniami psychicznymi z terenu powiatu zawierciańskiego mogą uzyskać wsparcie we wskazanych poniżej placówkach.

4.1.1. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Centrum Zdrowia Psychicznego „ASANA” w Zawierciu

NZOZ Centrum Zdrowia Psychicznego ASANA
ul. Źródłana20, 42-400 Zawiercie
tel. 32/ 67 08 100

Poradnia udziela świadczeń psychiatrycznych, ambulatoryjnych dla dorosłych. Świadczenia są udzielane w ramach kontraktu ze Śląskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia. Poradnia często realizuje wyroki sądu w zakresie konieczności stwierdzenia lub zanegowania istnienia choroby psychicznej oraz realizowanej terapii.

Tabela nr 10. Osoby z zaburzeniami psychicznymi (bez uzależnień) w 2023 r.¹⁴

Wyszczególnienie	Leczeni		W tym leczeni ogółem w określonym wieku:			
	Ogółem	W tym mężczyźni	0-18	19-29	30-64	65 i więcej
Ogółem z zaburzeniami psychicznymi	2501	808	13	204	1667	617
Zaburzenia organiczne	372	150	0	2	150	220
Schizofrenia	172	74	0	10	136	26
Zaburzenia schizotypowe: schizoafektywne i urojeniowe	26	12	0	3	15	8

¹⁴ Źródło: materiały NZOZ Centrum Zdrowia Psychicznego „ASANA” w Zawierciu

Depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe	160	44	0	2	110	48
Zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatomorficzne	1317	357	4	98	977	238
Zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych	151	70	5	46	91	9
Upośledzenie umysłowe	99	62	1	24	71	3
Całościowe zaburzenia rozwojowe	5	4	2	3	0	0
Epizody afektywne	80	10	1	10	55	14

Powyższa tabela wskazuje, że wśród osób leczących się z powodu zaburzeń psychicznych dominują kobiety. Najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku 30-64 lata. Wśród zaburzeń psychicznych dominują zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatomorficzne.

4.1.2. Poradnia Zdrowia Psychicznego w SPZOZ Szpitala Powiatowego w Zawierciu.

**Szpital Powiatowy w Zawierciu Poradnia Zdrowia Psychicznego
ul. Piłsudskiego 80, 42-400 Zawiercie
tel. 32 67 220 11 do 13 wew. 121**

Poradnia udziela świadczeń psychiatrycznych, ambulatoryjnych dla dorosłych. Świadczenia są udzielane w ramach kontraktu ze Śląskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia. Dane dotyczące osób – mieszkańców powiatu zawierciańskiego leczonych w Poradni Zdrowia Psychicznego Szpitala Powiatowego w Zawierciu prezentują poniższe tabele.

Tabela nr 11. Liczba leczonych osób z zaburzeniami psychicznymi bez uzależnień w kolejnych latach. ¹⁵

Rok	Liczba leczonych pacjentów wg płci		Pacjenci leczeni po raz pierwszy	Liczba leczonych pacjentów ogółem	Miejsce zamieszkania	
	M	K			Miasto	Wieś
2019	682	1009	244	1691	1317	374
2020	633	845	239	1478	1200	278
2021	612	844	141	1456	1143	313
2022	641	902	337	1543	1210	333
2023	598	928	139	1526	1189	337

– * K – kobiety M - mężczyźni

Z powyższych danych wynika, że wśród pacjentów dominują kobiety, a ich liczba od lat zmienia się niezbyt wiele (z 1691 w 2019 do 1526 cztery lata później). Dominują pacjenci

¹⁵ Źródło: materiały własne Poradni Zdrowia Psychicznego Szpitala Powiatowego w Zawierciu.

z miast. Zastanowienie może budzić jedynie fakt, że w 2021 roku diametralnie spadła liczba pacjentów leczonych po raz pierwszy, by gwałtownie wzrosnąć rok później i w następnym roku radykalnie się zmniejszyć.

Tabela nr 12. Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi, spowodowanymi używaniem substancji psychoaktywnych w kolejnych w latach. ¹⁶

Rok	Liczba leczonych pacjentów wg płci		Pacjenci leczeni po raz pierwszy	Liczba leczonych pacjentów ogółem	Miejsce zamieszkania	
	M	K			Miasto	Wieś
2019	6	10	2	16	10	6
2020	3	10	3	13	8	5
2021	5	11	3	16	10	6
2022	5	15	6	20	16	4
2023	2	11	2	13	11	2

– * K – kobiety M - mężczyźni

Z powyższych danych wynika, że wśród pacjentów korzystających z pomocy psychiatrycznej z powodu nadużywania substancji psychoaktywnych dominują kobiety, a ich liczba od lat pozostaje na podobnym poziomie (prócz roku 2022, kiedy też zgłosiło się najwięcej pacjentów po raz pierwszy). Dominują pacjenci z miast.

Tabela nr 13. Liczba pacjentów z zaburzeniami spowodowanymi używaniem alkoholu, leczonych w kolejnych latach. ¹⁷

Rok	Liczba leczonych pacjentów z zaburzeniami psychicznymi wg płci		Pacjenci leczeni po raz pierwszy	Liczba leczonych pacjentów ogółem	Miejsce zamieszkania	
	M	K			Miasto	Wieś
2019	12	3	2	15	13	2
2020	7	4	2	11	11	0
2021	15	5	3	20	18	2
2022	18	4	16	22	20	2
2023	19	4	4	23	20	3

– * K – kobiety M - mężczyźni

Wśród osób z zaburzeniami psychicznymi spowodowanymi nadużywaniem alkoholu dominują mężczyźni. Można zaobserwować tendencję do zwiększenia się liczby osób leczonych. Dominują też mieszkańcy miast. Rok 2022 był czasem, gdy gwałtownie wzrosła liczba osób leczonych z tego powodu po raz pierwszy.

¹⁶ Źródło: materiały własne Poradni Zdrowia Psychicznego Szpitala Powiatowego w Zawierciu.

¹⁷ Źródło: materiały Poradni Leczenia Uzależnień Alkoholowych i Współuzależnień Szpitala Powiatowego w Zawierciu.

4.1.3. Poradnia Leczenia Uzależnień Alkoholowych i Współuzależnień w SPZOZ Szpitala Powiatowego w Zawierciu

Szpital Powiatowy w Zawierciu Poradnia Leczenia Uzależnień Alkoholowych i Współuzależnień

ul. Piłsudskiego 80, 42-400 Zawiercie

tel. 32 67 220 11 do 13 wew. 121

Poradnia udziela świadczeń ambulatoryjnych dla dorosłych. Świadczenia są udzielane w ramach kontraktu ze Śląskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia.

W Poradni prowadzona jest terapia osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych (osób spokrewnionych lub niespokrewnionych z osobą uzależnioną, wspólnie z nią zamieszkujących i gospodarujących oraz osób, których stan psychiczny pogorszył się na skutek pozostawania w związku emocjonalnym z osobą uzależnioną). Uczestnictwo w terapii nie wymaga skierowania. Plan leczenia każdego pacjenta jest zindywidualizowany w oparciu o proces diagnostyczny – kwalifikacyjny oraz terapeutyczny. Leczenie obejmuje porady diagnostyczne, terapeutyczne, sesje psychoedukacji grupowej, sesje psychoterapii grupowej i indywidualnej oraz konsultacje lekarza psychiatry.

Dane statystyczne opisujące grupy pacjentów leczonych w Poradni Leczenia Uzależnień Alkoholowych i Współuzależnień Szpitala Powiatowego w Zawierciu w latach 2019-2023 obrazuje poniższa tabela:

Tabela nr 14. Pacjenci leczeni w kolejnych latach. ¹⁸

Rok 2019				
Liczba leczonych pacjentów	Ogólna liczba pacjentów	Osoby uzależnione od alkoholu	Osoby z współwystępującym uzależnieniem od środków psychoaktywnych	Osoby współuzależnione
Liczba pacjentów przyjętych do leczenia	617	546	7	64
W tym liczba pacjentów przyjętych do leczenia po raz pierwszy	163	148	1	14
M	401	393	6	2
K	216	153	1	62
Rok 2020				
Liczba leczonych pacjentów	Ogólna liczba pacjentów	Osoby uzależnione od alkoholu	Osoby z współwystępującym uzależnieniem od środków psychoaktywnych	Osoby współuzależnione
Liczba pacjentów przyjętych do leczenia	538	456	6	76
W tym liczba pacjentów przyjętych do leczenia po raz pierwszy	175	157	3	15
M	373	357	6	10
K	165	99	0	66
Rok 2021				

¹⁸ Źródło: materiały Poradni Leczenia Uzależnień Alkoholowych i Współuzależnień Szpitala Powiatowego w Zawierciu..

Liczba leczonych pacjentów	Ogólna liczba pacjentów	Osoby uzależnione od alkoholu	Osoby z współwystępującym uzależnieniem od środków psychoaktywnych	Osoby współuzależnione
Liczba pacjentów przyjętych do leczenia				
W tym liczba pacjentów przyjętych do leczenia po raz pierwszy				
M				
K				
Rok 2022				
Liczba leczonych pacjentów	Ogólna liczba pacjentów	Osoby uzależnione od alkoholu	Osoby z współwystępującym uzależnieniem od środków psychoaktywnych	Osoby współuzależnione
Liczba pacjentów przyjętych do leczenia	566	480	12	74
W tym liczba pacjentów przyjętych do leczenia po raz pierwszy	139	125	0	14
M	394	378	11	5
K	172	102	1	69
Rok 2023				
Liczba leczonych pacjentów	Ogólna liczba pacjentów	Osoby uzależnione od alkoholu	Osoby z współwystępującym uzależnieniem od środków psychoaktywnych	Osoby współuzależnione
Liczba pacjentów przyjętych do leczenia	565	475	11	79
W tym liczba pacjentów przyjętych do leczenia po raz pierwszy	158	140	1	17
M	411	396	10	5
K	154	79	1	74

* K – kobiety

M - mężczyźni

Z powyższych danych wynika, że wśród pacjentów korzystających z pomocy placówki odwykowej dominują mężczyźni. Ich liczba od lat jest na podobnym poziomie. Dominują pacjenci uzależnieni od alkoholu. Osoby uzależnione od innych substancji psychoaktywnych stanowią promil. Tendencję, co to liczby pacjentów przyjętych po raz pierwszy trudno ustalić, gdyż raz ona wzrasta, raz maleje. Natomiast systematycznie rośnie liczba osób współuzależnionych i te dane wykazują nieznaczną tendencję wzrostową.

4.2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

ul. Daszyńskiego 4, 42-400 Zawiercie

tel. 32 67 107 48 do 50, e-mail: sekretariat@pcpr.zawiercie.powiat.pl

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu wykonuje zadania z zakresu pomocy społecznej, rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, pomocy osobom w kryzysie i trudnych sytuacjach życiowych oraz zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej. PCPR realizuje zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie zawierciańskim, w szczególności z zakresu opieki i wsparcia dla rodzin zastępczych i przebywających w nich wychowanków oraz pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych i placówek, współpracuje także z placówkami pieczy instytucjonalnej. Do zadań własnych

powiatu realizowanych przez PCPR należy prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, ośrodków interwencji kryzysowej i zapewnienie osobom z problemem przemocy wsparcia w ośrodkach interwencji kryzysowej. Poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, jest świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód. Poradnictwo prawne realizuje się przez udzielanie informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów. Poradnictwo psychologiczne realizuje się przez procesy diagnozowania, profilaktyki i terapii. Poradnictwo rodzinne obejmuje problemy funkcjonowania rodziny, w tym problemy wychowawcze w rodzinach naturalnych i zastępczych, problemy opieki nad osobą niepełnosprawną, a także terapię rodzinną. Ośrodek interwencji Kryzysowej działający w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu funkcjonuje od 1 marca 2018r. i świadczy pomoc psychologiczną, prawną, socjalną oraz w formie schronienia w mieszkaniu chronionym.

Tabela nr 15. Realizowane formy wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.¹⁹

Rodzaj udzielonego dofinansowania	Ogółem	Turnus rehabilitacyjny	Zakup przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i sprzętu rehabilitacyjnego	Likwidacja barier architektonicznych w komunikowaniu się i technicznych
	Kod orzeczenia			
Lata				
2019	Ogółem	204	1058	45
	Kod 01-U, 02-P, 12-C	44	155	7
2020	Ogółem	0	1176	109
	Kod 01-U, 02-P, 12-C	0	169	39
2021	Ogółem	201	1032	74
	Kod 01-U, 02-P, 12-C	37	138	20
2022	Ogółem	227	1537	56
	Kod 01-U, 02-P, 12-C	48	177	15
2023	Ogółem	287	1800	57
	Kod 01-U, 02-P, 12-C	49	207	12

01-U – upośledzenie umysłowe, nazywane dziś raczej niepełnosprawnością intelektualną. W klasyfikacji zaburzeń rozwoju intelektualnego najczęściej używa się kryterium IQ w skali Wechslera, gdzie ze względu na ww. kryterium wyróżniane są trzy rodzaje upośledzenia: lekkie, umiarkowane i znaczne.

02-P – choroby psychiczne, w tym m.in. zaburzenia psychotyczne, zaburzenia nastroju począwszy od zaburzeń o umiarkowanym nasileniu, utrwalone zaburzeniami lękowymi o znacznym stopniu nasilenia, zespoły otępienne;

12-C – symbol oznaczający całościowe zaburzenia rozwojowe, powstałe przed 16 rokiem życia, z utrwalonymi zaburzeniami interakcji społecznych lub komunikacji werbalnej oraz stereotypami zachowań, zainteresowań i aktywności.

Symbol 12-C występuje u 12 dzieci w wieku do 16 roku życia.

Zgodnie z Ustawą z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego podmioty działające na podstawie ustawy o pomocy społecznej (PCPR), w porozumieniu z podmiotami leczniczymi udzielającymi świadczenia zdrowotne w zakresie psychiatrycznej opieki

¹⁹ Źródło: materiały Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu.

zdrowotnej organizują na obszarze swojego działania, oparcie społeczne dla osób, będących pod opieką podmiotów udzielających świadczeń zdrowotnych. Zapisy Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023 – 2030 wskazują, że zadania statutowe realizowane przez PCPR wpisują się w realizację celu szczegółowego:

- upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego.
- zwiększenie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych centrów pomocy rodzinie.

Tabela nr 16. Formy pomocy świadczonej przez PCPR w kolejnych latach.²⁰

Rok	Formy pomocy	Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa
2019	Poradnictwo psychologiczne	176
	Poradnictwo prawne	134
	Poradnictwo socjalne	68
	Schronienie tymczasowe	10
2020	Poradnictwo psychologiczne	126
	Poradnictwo prawne	45
	Poradnictwo socjalne	1
	Schronienie tymczasowe	7
2021	Poradnictwo psychologiczne	175
	Poradnictwo prawne	85
	Poradnictwo socjalne	56
	Schronienie tymczasowe	2
2022	Poradnictwo psychologiczne	66
	Poradnictwo dla osób przebywających w Polsce w związku z konfliktem zbrojnym w Ukrainie	281
	Poradnictwo prawne	108
	Poradnictwo socjalne	36
	Schronienie tymczasowe	7
2023	Poradnictwo psychologiczne	349 osób/532 porady, w tym przemoc domowa: 90 osób/62 kobiety; 18 mężczyzn; 10 dzieci
	Poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne dla obywateli Ukrainy	50 osób
	Poradnictwo prawne	59 w tym przemoc domowa 29 osób/18 kobiet i 11 mężczyzn
	Poradnictwo socjalne	7
	Schronienie tymczasowe	7

²⁰ Źródło: materiały Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu.

4.3. Dom Pomocy Społecznej w Zawierciu.

Dom Pomocy Społecznej w Zawierciu

ul. Rzemieślnicza 9, 42-400 Zawiercie

tel. 32 67 215 73

mail: sekretariat@dps.zawiercie.powiat.pl

Dom Pomocy Społecznej w Zawierciu przeznaczony jest dla osób przewlekle psychicznie chorych. Jednostka dysponuje 162 miejscami mieszkalnymi w pokojach 2-4 osobowych. Placówka świadczy usługi bytowe, opiekuńcze i wspomagające zgodnie z obowiązującym standardem, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających. Placówka świadczy usługi bytowe, opiekuńcze i wspomagające zgodnie z obowiązującym standardem, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających. Zakres i poziom usług świadczonych przez DPS uwzględnia wolność, intymność, godność, poczucie bezpieczeństwa mieszkańców oraz stopień ich fizycznej i psychicznej sprawności, zapewnia kompleksową, wszechstronną i indywidualną pomoc mieszkańcom przy możliwym zachowaniu samodzielności, umożliwieniu rozwoju osobowości, utrzymaniu kontaktu z rodziną, przyjaciółmi oraz integracji ze środowiskiem lokalnym. Dom współdziała z lokalną społecznością. Poniższe dane pochodzą z materiałów DPS i są sporządzone na dzień 31 grudnia 2023.

Tabela nr 17. Podział mieszkańców ze względu na wiek i płeć. ²¹

Wiek	Liczba mieszkańców DPS														
	2019			2020			2021			2022			2023		
	Ogółem	M*	K*	Ogółem	M*	K*	Ogółem	M*	K*	Ogółem	M*	K*	Ogółem	M*	K*
18-39	5	3	2	8	6	2	11	9	2	12	10	2	11	9	2
40-59	54	34	20	52	31	21	50	33	17	50	33	17	56	37	19
60-64	32	14	18	31	17	14	30	14	16	31	15	16	25	15	10
65-74	58	33	25	57	27	30	57	28	29	58	28	30	57	30	27
75-79	7	3	4	5	3	2	5	4	1	6	3	3	10	3	7
80 i więcej	6	1	5	7	0	7	7	0	7	6	1	5	3	1	2
RAZEM	162	88	74	160	84	76	160	88	72	163	90	73	162	95	67

* M – mężczyźni *K – kobiety

²¹ Źródło: materiały Domu Pomocy Społecznej w Zawierciu.

Tabela nr 18. Średnia wieku mieszkańców. ²²

Rok	Średnia wieku
2019	61,52
2020	61,31
2021	60,68
2022	60,48
2023	60,15

Można zaobserwować tendencję obniżania średniego wieku mieszkańców (61,52 w 2019 do 60,15 w 2023) i wydaje się, że jest to tendencja trwała. Najliczniejszą grupą mieszkańców są mężczyźni w przedziale wiekowym 40-59 lat i 65-74 lata. Mężczyzn jest zdecydowanie więcej i tendencja ta nie uległa zmianie od 5 lat (88 mężczyzn w 2019 i 95 w 2023 roku). Wśród kobiet najliczniejsza jest reprezentacja przedziału wiekowego 65-74 lata i wielkość ta nie ulega zmianie. Kobiety zdecydowanie dominują w przedziale wiekowym 80 lat i więcej. Można zaobserwować tendencję obniżania średniego wieku mieszkańców (61,52 w 2019 do 60,15 w 2023).

Tabela nr 19. Liczba osób korzystających z usług w poszczególnym roku sprawozdawczym. ²³

Rok	Liczba osób	Średnia liczba mieszkańców
2019	183	161,59
2020	183	161,89
2021	181	162,34
2022	188	162,07
2023	183	161,77

Nowi mieszkańcy przyjmowani są, gdy zwolni się jedno ze statutowych 162 miejsc. Liczb ta zbyt radykalnie się nie zmienia, w roku 2019 przyjęto 24 nowe osoby, w 2020 i rok później po 21 osób. Najwięcej osób przyjęto w 2022 – 28 osób. W 2023 nowych było 20 mieszkańców. Najstarszym mieszkańcem była osoba urodzona w 1936 roku, najmłodsza w 1998 roku.

²² Źródło: materiały Domu Pomocy Społecznej w Zawierciu.

²³ Źródło: materiały Domu Pomocy Społecznej w Zawierciu.

Tabela nr 20. Rodzaje orzeczeń o niepełnosprawności mieszkańców - stan na 31 grudnia 2023.²⁴

Rodzaj orzeczenia	Liczba osób	Organ wydający
Niezdolność do samodzielnej egzystencji	124	Lekarz Orzecznik ZUS
Niezdolność do pracy	11	
Znaczny stopień niepełnosprawności	59	Powiatowy Zespół Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności
Umiarkowany stopień niepełnosprawności	14	

W DPS dominują osoby z orzeczeniem lekarza ZUS o trwałej niezdolności do samodzielnej egzystencji.

Tabela nr 21. Rodzaje świadczeń pobieranych przez mieszkańców - stan na 31 grudnia 2023.²⁵

Rodzaj świadczenia	Liczba osób uprawnionych
Emerytura (ZUS, KRUS, ZEMSWiA)	45
Renta (ZUS, KRUS, ZEMSWiA)	92
Zasiłek stały (MOPS, OPS)	26

Z powyższych danych można wywnioskować:

- średnia liczba mieszkańców i liczba osób, które skorzystały z DPS Zawiercie od wielu lat jest na tym samym poziomie.
- wśród mieszkańców dominują osoby z orzeczeniem ZUS i korzystające tym samym z rent i emerytur.

4.4. Warsztaty terapii zajęciowej w powiecie zawierciańskim.

Warsztat terapii zajęciowej (WTZ) są wyodrębnionymi organizacyjnie i finansowo placówkami przeznaczonymi dla osób niepełnosprawnych, niezdolnych do podjęcia bez specjalistycznego przygotowania do pracy. Dzięki WTZ osoby z stosownym orzeczeniem otrzymują możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Działalność WTZ finansowana jest przez PFRON i środki własne podmiotów je prowadzących.

²⁴ Źródło: materiały Domu Pomocy Społecznej w Zawierciu'

²⁵ Źródło: materiały Domu Pomocy Społecznej w Zawierciu.

Uczestnikami warsztatów mogą być osoby, posiadające prawnie potwierdzony status niepełnosprawności, niezdolne do podjęcia pracy i zaliczone do znacznego stopnia niepełnosprawności lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności (z określoną przyczyną niepełnosprawności: 01-U lub 02-P lub 12-C), a także posiadające w swoim orzeczeniu wskazanie do uczestnictwa w terapii zajęciowej. Na terenie powiatu zawierciańskiego działają 2 warsztaty terapii zajęciowej.

4.4.1. Warsztat Terapii Zajęciowej w Łazach.

Warsztat Terapii Zajęciowej w Łazach

ul. Brzozowa 19, 42-450 Łazy

tel. 32 673 02 11

e-mail: wtlazy@chsd.com

Warsztat Terapii Zajęciowej w Łazach jest prowadzony przez Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne w Kluczach. Przeznaczony jest dla osób dorosłych posiadających orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym i znacznym ze wskazaniem do uczestnictwa w terapii zajęciowej. Z oferty Warsztatu korzysta 35 uczestników. Terapia dla uczestników jest prowadzona w 7 pracowniach: rzemiosła artystycznego, multimedialnej, ogólnorozwojowej, arteterapii, rękodziela użytkowego, technicznej i plastyczno-krawieckiej. Dodatkowe wsparcie uczestnikom oferowane jest przez specjalistów: psychologa i rehabilitanta. Dane dotyczące przyczyn niepełnosprawności i stopnia prezentują poniższe tabele.

Tabela nr 22. Uczestnicy WTZ Łazy wg kodu niepełnosprawności wskazanego w orzeczeniu.²⁶

Uczestnicy Warsztatu Terapii Zajęciowej	Symbol przyczyny niepełnosprawności		
	01-U	02-P	12-C
Rok 2019	14	3	18
Rok 2020	17	3	15
Rok 2021	17	3	15
Rok 2022	13	6	16
Rok 2023	10	6	19

01-U – upośledzenie umysłowe, nazywane dziś raczej niepełnosprawnością intelektualną. W klasyfikacji zaburzeń rozwoju intelektualnego najczęściej używa się kryterium IQ w skali Wechslera, gdzie ze względu na ww. kryterium rozróżniane są trzy rodzaje upośledzenia: lekkie, umiarkowane i znaczne.

02-P – choroby psychiczne, w tym m.in. zaburzenia psychotyczne, zaburzenia nastroju począwszy od zaburzeń o umiarkowanym nasileniu, utrwalone zaburzeniami lękowymio znacznym stopniu nasilenia, zespoły otępienne;

12-C – symbol oznaczający całościowe zaburzenia rozwojowe, powstałe przed 16 rokiem życia, z utrwalonymi zaburzeniami interakcji społecznych lub komunikacji werbalnej oraz stereotypami zachowań, zainteresowań i aktywności.

Symbol 12-C występuje u 12 dzieci w wieku do 16 roku życia.

Tabela nr 23. Orzeczonego stopień niepełnosprawności uczestników WTZ Łazy.²⁷

Stopień niepełnosprawności	Liczba osób				
	2019	2020	2021	2022	2023
Umiarkowany	16	19	19	18	16
Znaczny	19	16	16	17	19

²⁶ Źródło: materiały własne WTZ Łazy.

²⁷ Źródło: materiały własne WTZ Łazy.

Tabela nr 24. Rodzaj niepełnosprawności uczestników WTZ Łazy według schorzeń wiodących. ²⁸

Rodzaj niepełnosprawności	Liczba osób				
	2019	2020	2021	2022	2023
Upośledzenie umysłowe	14	17	17	13	10
Choroby psychiczne	3	3	3	6	6
Uszkodzenie narządu ruchu	1	1	1	1	1
Choroby neurologiczne	1	0	0	0	0
Niepełnosprawność sprzężona	15	13	13	14	17
Inne	1	1	1	1	1

Powyższe tabele wskazują, że wśród uczestników dominują osoby niepełnosprawne umysłowo oraz osoby ze sprzężonymi dysfunkcjami powstałymi przez 16 rokiem życia oraz orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

4.4.2. Warsztat Terapii Zajęciowej w Zawierciu.

Warsztat Terapii Zajęciowej w Zawierciu
ul. Sienkiewicza 66, 42-400 Zawiercie
tel. 32 67118 22
e-mail: wtzzawiercie@op.pl

Warsztat Terapii Zajęciowej w Zawierciu prowadzony przez WTZ sp. z o.o z siedzibą w Chorzowie jest placówką pobytu dziennego. Przeznaczony dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia. Warsztat liczy 35 uczestników. Wszyscy uczestnicy terapii to osoby niepełnosprawne ze znacznym bądź umiarkowanym stopniem niepełnosprawności (osoby niewidome i niedowidzące, osoby ze sprzężonymi niepełnosprawnościami, a w szczególności z niepełnosprawnością intelektualną, od stopnia lekkiego do głębokiego, chorobami somatycznymi, chorobami psychicznymi, zespołami neurologicznymi, zaburzeniami mowy, niepełnosprawnościami ruchowymi, wadami słuchu, zaburzeniami emocjonalnymi, zaburzeniami zachowania), posiadające aktualne orzeczenia o stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem do udziału w rehabilitacji w warsztatach terapii zajęciowej. Terapia ma na celu rehabilitację społeczną i zawodową, umożliwiającą pozyskanie umiejętności niezbędnych do podjęcia ewentualnej pracy oraz osiągnięcia jak najwyższego poziomu samodzielności i dojrzałości społecznej uczestników. W WTZ terapia zajęciowa odbywa w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej w grupach 5-6 osobowych w sześciu pracowniach: gospodarstwa domowego i tekstyliów, wikliniarska, plastyczna, ceramiczna, techniczno-ogrodnicza, multimedialna. W poszczególnych pracowniach prowadzone są różne formy terapii zajęciowej.

Dane dotyczące przyczyn niepełnosprawności i stopnia prezentują poniższe tabele.

²⁸ Źródło: materiały własne WTZ Łazy.

Tabela nr 25. Uczestnicy WTZ Zawiercie wg symbolu niepełnosprawności. ²⁹

Uczestnicy Warsztatu Terapii Zajęciowej	Symbol przyczyny niepełnosprawności		
	01-U	02 - P	12 - C
Rok 2019	10	8	1
Rok 2020	11	9	1
Rok 2021	11	9	1
Rok 2022	11	10	1
Rok 2023	10	10	2

01-U – upośledzenie umysłowe, nazywane dziś raczej niepełnosprawnością intelektualną. W klasyfikacji zaburzeń rozwoju intelektualnego najczęściej używa się kryterium IQ w skali Wechslera, gdzie ze względu na ww. kryterium rozróżniane są trzy rodzaje upośledzenia: lekkie, umiarkowane i znaczne.

02-P – choroby psychiczne, w tym m.in. zaburzenia psychiatryczne, zaburzenia nastroju począwszy od zaburzeń o umiarkowanym nasileniu, utrwalone zaburzeniami lękowymio znacznym stopniu nasilenia, zespoły otepienne;

12-C – symbol oznaczający całościowe zaburzenia rozwojowe, powstałe przed 16 rokiem życia, z utrwalonymi zaburzeniami interakcji społecznych lub komunikacji werbalnej oraz stereotypami zachowań, zainteresowań i aktywności.

Symbol 12-C występuje u 12 dzieci w wieku do 16 roku życia.

Tabela nr 26. Orzeczonego stopień niepełnosprawności uczestników WTZ Zawiercie. ³⁰

Stopień niepełnosprawności	Liczba osób				
	2019	2020	2021	2022	2023
Umiarkowany	12	11	10	10	10
Znaczny	23	24	25	25	25

Tabela nr 27. Rodzaj niepełnosprawności uczestników WTZ Zawiercie według schorzeń wiodących. ³¹

Rodzaj niepełnosprawności	Liczba osób				
	2019	2020	2021	2022	2023
Upośledzenie umysłowe	6	7	7	7	7
Choroby psychiczne	6	5	5	6	6
Uszkodzenie narządu ruchu	2	2	2	2	2
Choroby neurologiczne	-	-	-	-	-
Niepełnosprawność sprzężona	15	15	15	15	16
Inne	6	6	6	5	4

Z danych przedstawionych przez WTZ wynika:

- fluktuacja uczestników jest niewielka,
- zgodnie z przepisami brażnowymi uczestnik WTZ powinien być przez aktywizowany na w placówce przez trzy lata, obecnie trudno to zweryfikować,
- - wśród uczestników WTZ Łazy dominują osoby z upośledzeniem umysłowym i niepełnosprawnościami sprzężonymi, natomiast w WTZ Zawiercie można dostrzec równowagę między liczbą uczestników z w/w niepełnosprawnościami.
- Wśród uczestników obu WTZ dominują osoby z orzeczeniem niepełnosprawności w stopniu znacznym.

²⁹Źródło: materiały własne WTZ Łazy.

³⁰ Źródło: materiały własne WTZ Zawiercie.

³¹ Źródło: materiały własne WTZ Zawiercie.

4.5. Centra Integracji Społecznej.

Centra Integracji Społecznej (CIS) działają na mocy ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym. CIS może być utworzony przez jednostkę samorządu terytorialnego, organizację pozarządową, kościelną osobę prawną, a także przez spółdzielnię socjalną. Centrum Integracji Społecznej to instytucja realizująca specjalistyczny program pracy z osobami wykluczonymi społecznie lub zagrożonymi wykluczeniem, w określonym czasie.

Centrum realizuje reintegrację zawodową i społeczną przez następujące usługi:

- 1) kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiąganie pozycji społecznych dostępnych osobom niepodlegającym wykluczeniu społecznemu;
- 2) nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych;
- 3) naukę planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem, zwłaszcza przez możliwość osiągnięcia własnych dochodów przez zatrudnienie lub działalność gospodarczą.

Centrum finansowane jest np.:

- a) z zasobów własnych, instytucji, która ją tworzy darowizn, sponsorów, przychodów z usług i prowadzonej działalności wytwórczej;
- b) dochodów własnych jednostki samorządu terytorialnego.

W zajęciach centrum integracji społecznej mogą uczestniczyć m.in. chorzy psychicznie, w rozumieniu przepisów o ochronie zdrowia psychicznego.

Osoba, o której mowa powyżej może wziąć udział w zajęciach na podstawie:

- 1) własnego wniosku lub wniosku przedstawiciela ustawowego,
- 2) wniosku zakładu leczenia odwykowego, powiatowego centrum pomocy rodzinie, ośrodka pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, organizacji pozarządowej, za zgodą tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego.

Skierowanie do uczestnictwa w zajęciach prowadzonych przez centrum osoba otrzymuje, przez właściwy dla miejsca zamieszkania lub pobytu osoby ośrodek pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych lub przez powiatowy urząd pracy z powiadomieniem właściwego dla miejsca zamieszkania lub pobytu tej osoby ośrodka pomocy społecznej. Za swój udział i realizację indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego otrzymują tzw. świadczenie integracyjne wypłacane przez powiatowe urzędy pracy.

Na terenie powiatu zawierciańskiego funkcjonują trzy Centra Integracji Społecznej. Wszystkie prowadzone są przez Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne, którego główna siedziba mieści się w Kluczach przy ul. Bolesławskiej 23.

4.5.1. Centrum Integracji Społecznej w Łazach

42-450 Łazy, ul. Brzozowa 19

tel. 32 673 02 10

e-mail: cislazy@chsd.com

Zadaniem Centrum jest wielotorowe, kompleksowe wsparcie osób, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, poprzez warsztaty zawodowe i praktyki u pracodawców podnoszące ich kwalifikacje zawodowe, warsztaty zadaniowe ze specjalistami, indywidualne poradnictwo socjalne, zawodowe, psychologiczne i prawne. W efekcie udzielonego wsparcia uczestnicy oraz uczestniczki Centrum stają się bardziej atrakcyjni na otwartym rynku pracy. Zdobywają kwalifikacje zawodowe oraz umiejętności samodzielnego planowania własnych działań. Nabierają pewności siebie i nawiązują więzi społeczne. Jedną z praktykowanych przez nas form reintegracji zawodowej są praktyki u pracodawców. Jest to okazja do zaprezentowania przez uczestnika/czkę swoich umiejętności i zapoznania się z warunkami panującymi w danym zakładzie pracy. Ze strony pracodawcy taki rodzaj praktyk może być traktowany, jako „okres próbny” i powoduje, że pracodawca chętniej wyraża zamiar zatrudnienia uczestników. Uczestnicy mają możliwość zdobycia wiedzy i umiejętności zawodowych z zakresu prac ogrodniczo-porządkowych, kulinarnych, krawieckich, budowlano-brukarskich, obsługi biurowej, opiekuna osób starszych, niepełnosprawnych i dzieci. Reintegracja zawodowa może odbywać się w ramach pracowni ogrodniczo-porządkowej i krawieckiej. Program zatrudnienia może realizować 20 osób.

4.5.2. Centrum Integracji Społecznej w Zawierciu-Żerkowicach (filia schroniska w Zawierciu)

42-400 Zawiercie

ul. Jurajska 121;

tel. 32 67 160 45

e-mail: ciszerkowice@chsd.com

W Placówce znajduje się schronisko dla około 42 osób bezdomnych oraz Centrum Integracji Społecznej (CIS). Zadaniem CIS jest reintegracja społeczno-zawodowa wspierająca osoby, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, organizując dla tych osób warsztaty zawodowe oraz praktyki u pracodawców podnoszące ich kwalifikacje zawodowe, warsztaty zadaniowe ze specjalistami, indywidualne poradnictwo socjalne, zawodowe, psychologiczne i prawne. Reintegracja zawodowa łączona z praktyką u pracodawców jest okazją do zaprezentowania przez uczestników CIS swoich umiejętności i zapoznania się z warunkami panującymi w danym zakładzie pracy. Mają oni możliwość zdobycia wiedzy i umiejętności zawodowych z zakresu prac: ogrodniczo-porządkowych, kulinarnych, krawieckich, fryzjerskich, budowlano-brukarskich, obsługi biurowej, opiekuna osób starszych, niepełnosprawnych i dzieci. W ramach praktycznej nauki zawodu, przykładem może być nauka fryzjerstwa, gdzie uczestnicy CIS pod okiem instruktora zapoznają się z przyborami i preparatami fryzjerskimi, przyswajają techniki codziennej dezynfekcji sprzętu zapewniającej

bezpieczeństwo klienta i personelu salonu fryzjerskiego, poznają budowę i strukturę włosów, uczą się pielęgnować włosy, dobierać fryzury do kształtu twarzy i sylwetki, wykonywać upięcia codzienne, wieczorowe i okazjonalne, poznają techniki strzyżenia włosów oraz psychologiczne aspekty obsługi klienta. Po zakończeniu uczestnictwa w zajęciach w CIS kierownik Centrum wydaje uczestnikowi zaświadczenie potwierdzające uczestnictwo w zajęciach i umiejętności nabyte w ramach reintegracji zawodowej i społecznej.

4.5.3. Centrum Integracji Społecznej w Witowie 167

42-446 Irządze

tel. 32 67 160 45

e-mail: ciswitow@chsd.com

CIS jako placówka zajmująca się reintegracją społeczno-zawodową jest ważnym instrumentem na terenie gminy dającym osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym szansę na zdobycie przygotowania zawodowego, a tym samym łatwiejszego zdobycia zatrudnienia na otwartym rynku pracy. Uczestnicy poprzez udział w zajęciach praktycznej nauki zawodu w takich pracowniach jak:

- ogólnobudowlana,
- porządkowa,
- gastronomiczna,
- opiekuna osób starszych,
- opiekuńczo-pielęgnacyjna.

W ramach Centrum jak również realizacji praktyk u lokalnych pracodawców nabywają nowe umiejętności, kwalifikacje zawodowe.

Z każdym z uczestników zostaje zawarty Indywidualny Program Zatrudnienia Socjalnego (IPZS) - (okres próbny, pełne uczestnictwo). Obecnie okres uczestnictwa w Centrum może trwać 24 miesiące. IPZS jest indywidualizowany pod kątem danego uczestnika. Podopieczny podczas wstępnej rozmowy otrzymuje wszelkie niezbędne informacje odnośnie funkcjonowania CIS. Uczestnicy realizujący Indywidualny Program Zatrudnienia Socjalnego otrzymują świadczenie integracyjne, które jest wypłacane z Funduszu Pracy. Obecna kwota świadczenia integracyjnego na dzień 31 grudnia 2023 to 1790,30 zł. Po zakończeniu uczestnictwa w zajęciach w Centrum kierownik Centrum wydaje uczestnikowi zaświadczenie potwierdzające uczestnictwo w zajęciach i umiejętności nabyte w ramach reintegracji zawodowej i społecznej.

Wartym odnotowania jest fakt, że wszystkie CIS wykorzystują statutowe miejsca, nie przekraczając również ram czasowych wyznaczonych przez ustawodawcę.

4.6. Środowiskowe domy samopomocy w powiecie zawierciańskim.

Środowiskowe domy samopomocy, zwane inaczej ośrodkami wsparcia, służą budowaniu sieci oparcia społecznego i przygotowują do życia w społeczeństwie oraz funkcjonowania w środowisku. Są przeznaczone dla osób przewlekle psychicznie chorych

i niepełnosprawnych intelektualnie. To placówki okresowego dziennego lub całodobowego pobytu, w którym osoby z zaburzeniami psychicznymi mogą otrzymać częściową opiekę i pomoc w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych oraz posiłek.

4.6.1. Środowiskowy Dom Samopomocy Irządzech.

42-446 Irządze 127a

tel. 34 354 31 91

Przedmiotem działalności Środowiskowego Domu Samopomocy w Irządzech dla osób z zaburzeniami psychicznymi jest umożliwienie nabycia i podtrzymania kompetencji życiowych, umiejętności samoobsługi, umiejętności społecznych i interpersonalnych a także umiejętności spędzania czasu wolnego. Ponadto, jego zadaniem jest organizowanie oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzin, a także przeciwdziałanie izolacji społecznej. Kształtowanie u osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych poprzez integrację ze środowiskiem lokalnym. Przedmiotem działalności jest również świadczenie na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi usług mających osiągnąć założone cele poprzez trening funkcjonowania w życiu codziennym, umiejętności interpersonalnych, rozwiązywania problemów, poradnictwo psychologiczne, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i zdrowotnych, terapia ruchowa i inne formy działalności sprzyjające realizacji indywidualnych planów wspierająco – aktywizujących.

Tabela nr 28. Uczestnicy Środowiskowego Domu Samopomocy w Irządzech wg symb. niepełnosprawności ³²

Uczestnicy Warsztatu Terapii Zajęciowej	Symbol przyczyny niepełnosprawności		
	01-U	02 - P	12 - C
Rok 2019	9	10	0
Rok 2020	9	6	1
Rok 2021	11	7	0
Rok 2022	11	8	0
Rok 2023	9	12	1

01-U – upośledzenie umysłowe, nazywane dziś raczej niepełnosprawnością intelektualną. W klasyfikacji zaburzeń rozwoju intelektualnego najczęściej używa się kryterium IQ w skali Wechslera, gdzie ze względu na ww. kryterium rozróżniane są trzy rodzaje upośledzenia: lekkie, umiarkowane i znaczne.

02-P – choroby psychiczne, w tym m.in. zaburzenia psychotyczne, zaburzenia nastroju począwszy od zaburzeń o umiarkowanym nasileniu, utrwalone zaburzeniami lękowymio znacznym stopniu nasilenia, zespoły otępienne;

12-C – symbol oznaczający całościowe zaburzenia rozwojowe, powstałe przed 16 rokiem życia, z utrwalonymi zaburzeniami interakcji społecznych lub komunikacji werbalnej oraz stereotypami zachowań, zainteresowań i aktywności.

Symbol 12-C występuje u 12 dzieci w wieku do 16 roku życia.

W Środowiskowym Domu Samopomocy uczestniczą także uczestnicy, którzy mają wydane orzeczenia przez KRUS lub ZUS lub orzeczenia z innymi symbolami i osób takich średnio zliczonych z lat 2019-2023 jest 19.

³² :Źródło: materiały własne ŚDS Irządze.

4.6.2. Środowiskowy Dom Samopomocy w Zawierciu.

**ul. Krzywa 3, 42-400 Zawiercie
tel. 32 670 00 10**

Środowiskowy Dom Samopomocy w Zawierciu jest domem dziennego wsparcia i ogniwem oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi i upośledzonymi umysłowo mających poważne trudności w życiu codziennym, wymagającym pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku i społeczności, której same te osoby, ani ich rodziny nie mogą zapewnić wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Podstawowym zadaniem ŚDS jest podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do możliwie jak najbardziej samodzielnego życia, oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznym osób z zaburzeniami psychicznymi.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Zawierciu działa od września 1999r. i realizuje zadanie zlecone gminom przez administrację rządową na podstawie Ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, Ustawy o pomocy społecznej oraz rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Zawierciu do końca roku 2021 działał w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawierciu, od 1 stycznia 2022 roku działa, jako samodzielna jednostka organizacyjna pomocy społecznej Gminy Zawiercie.

Tabela nr 29. Uczestnicy Środowiskowego Domu Samopomocy w Zawierciu wg symb. niepełnosprawności. ³³

Uczestnicy Warsztatu Terapii Zajęciowej	Symbol przyczyny niepełnosprawności		
	01-U	02 - P	12-C
Rok 2019	25	34	ŚDS w Zawierciu jest Ośrodkiem przeznaczonym wyłącznie dla osób przewlekle psychicznie chorych oraz dla osób z niepełnosprawnością intelektualną. Nie obejmuje osób z całościowymi zaburzeniami rozwoju (12-C)
Rok 2020	27	30	
Rok 2021	27	32	
Rok 2022	24	41	
Rok 2023	24	39	

01-U – upośledzenie umysłowe, nazywane dziś raczej niepełnosprawnością intelektualną. W klasyfikacji zaburzeń rozwoju intelektualnego najczęściej używa się kryterium IQ w skali Wechslera, gdzie ze względu na ww. kryterium wyróżniane są trzy rodzaje upośledzenia: lekkie, umiarkowane i znaczne.

02-P – choroby psychiczne, w tym m.in. zaburzenia psychotyczne, zaburzenia nastroju począwszy od zaburzeń o umiarkowanym nasileniu, utrwalone zaburzeniami lękowymio znacznym stopniu nasilenia, zespoły otępienne;

12-C – symbol oznaczający całościowe zaburzenia rozwojowe, powstałe przed 16 rokiem życia, z utrwalonymi zaburzeniami interakcji społecznych lub komunikacji werbalnej oraz stereotypami zachowań, zainteresowań i aktywności.

Symbol 12-C występuje u 12 dzieci w wieku do 16 roku życia.

W świetle powyższych danych wynika, że dominują osoby z zaburzeniami psychicznymi. Zmianę w ilości uczestników orzeczoną w kodzie 02-P widać w roku 2022.

4.7. Zakład Aktywności Zawodowej – “Spełnieni w Pracy”

**42-450 Łazy, ul. Brzozowa 19
tel. 663 287 459**

³³ : Źródło: materiały własne ŚDS Zawiercie.

Od dnia 01.07.2023 r. na terenie Powiatu Zawierciańskiego funkcjonuje Zakład Aktywności Zawodowej - Spełnieni w pracy. Zakład Aktywności Zawodowej - Spełnieni w pracy mieści się w dwóch lokalizacjach: oddział główny w Łazach usytuowany jest przy ul Brzozowej 19, 42-450 Łazy oraz filia zakładu zlokalizowana pod adresem Witów 167, 42-446 Irządze.

Zakład stanowi wyodrębnioną, wewnętrzną jednostkę organizacyjną Chrześcijańskiego Stowarzyszenia Dobroczynnego z siedzibą w Kluczach przy ul. Bolesławskiej 23. W zakładzie na dzień 31.12.2023r. zatrudnienie znalazły 63 osoby z czego 48 osób z niepełnosprawnością, w tym: 22 osoby z orzecznym stopniem umiarkowanym i 25 osób ze orzecznym stopniem znacznym oraz jedna osoba z orzecznym stopniem lekkim. W oddziale głównym w Łazach zatrudnione są 25 osoby z niepełnosprawnością, w tym: 1 w stopni lekkim, 14 w stopniu umiarkowanym 10 w stopniu znacznym. W filii w Witowie zatrudnione są 23 osoby z niepełnosprawnością, w tym: 8 w stopniu umiarkowanym 15 w stopniu znacznym. Zakład Aktywności Zawodowej prowadzi działalność usługowo-wytwórczą w ramach, której świadczy usługi pralnicze, rękodzielnicze, porządkowe, cukierniczo-cateringowe oraz gastronomiczne. W zakładzie prowadzona jest rehabilitacja ruchowa, zdrowotna i społeczna oraz gastronomiczne dla osób niepełnosprawnych intelektualnie i dysfunkcjami psychicznymi.

4.8. Ośrodki pomocy społecznej w powiecie zawierciańskim.

Na terenie powiatu zawierciańskiego funkcjonuje 10 ośrodków pomocy społecznej. Funkcjonują one na podstawie Ustawy o pomocy społecznej. Są to jednostki budżetowe gmin, a ich działalność finansowana jest ze środków własnych gminy, dotacji na zadania zlecone oraz środków pozabudżetowych. Wg ustawowej definicji celem ośrodków pomocy społecznej jest świadczenie pomocy osobom i rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, a nie są w stanie pokonać trudności samodzielnie. Pracownicy socjalni pracujący w ośrodkach wykonują zadania zmierzające do poprawy sytuacji osób i rodzin. Za misję ośrodków można uznać dążenie do poprawy, jakości życia mieszkańców i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Misja ma wpływ na działania podejmowane w obszarze życia społecznego oraz wprowadzanie rozwiązań, które zmierzają do likwidowania problemów mieszkańców i tworzenia możliwości ich rozwoju. Działania te mają zmierzać do wzmocnienia, odzyskiwania zdolności osób lub rodzin do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Kolejnymi zadaniami są angażowanie społeczności lokalnej w celu zaspokajania niezbędnych potrzeb osób i rodzin, przyznawanie i wypłacanie świadczeń określonych w ustawie o pomocy społecznej, analizowanie zjawisk, które wywołują potrzebę korzystania ze świadczeń pomocy społecznej oraz rozbudowywanie infrastruktury socjalnej. Poniższe tabele zawierają informacje dotyczące rodzajów pomocy dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, zaburzeniami psychicznymi, uzależnionych od alkoholu, będących pod opieką ośrodka pomocy społecznej.

4.8.1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawierciu
ul. Piłsudskiego 47, 42-400 Zawiercie
tel. 32 672 21 34; 32 672 77 01
e-mail: mops@mopszawiercie.pl

MOPS Zawiercie jest największym ośrodkiem w powiecie zawierciańskim. Pracuje w nim najwięcej pracowników socjalnych i równocześnie z pomocy korzysta najwięcej osób w powiecie. Warto dodać, że osoby z dysfunkcją psychiczną mają oferowane prócz zasiłków, specjalistycznych usług pielęgniarek psychiatrycznych, usług opiekuńczych, miejsca w ŚDS, WTZ, DPS.

Tabela nr 30. Liczba osób z niepełnosprawnością intelektualną, zaburzeniami psychicznymi, uzależnionych od alkoholu, będących pod opieką ośrodka pomocy społecznej. ³⁴

Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawierciu	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób/mieszkańców Gminy - ogółem objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	2441	2170	1930	2106	1763
Liczba osób/mieszkańców gminy – niepełnosprawnych intelektualnie objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	54	36	43	60	57
Liczba osób/mieszkańców gminy – z zaburzeniami psychicznymi objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	139	107	110	138	119
Liczba osób/mieszkańców Gminy – uzależnionych od alkoholu objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	189	225	161	199	148

Z powyższej Tabeli wynika, że systematycznie spada liczba osób korzystających ze wsparcia MOPS Zawiercie. Liczba niepełnosprawnych intelektualnie od lat pozostaje na tym samym poziomie. Dużą fluktuację można zaobserwować wśród mieszkańców z zaburzeniami psychicznymi oraz uzależnionymi od alkoholu (brak danych odnośnie innych uzależnień).

Tabela nr 31. Rodzaje pomocy oferowanej przez MOPS Zawiercie. ³⁵

Rodzaj udzielonej pomocy	Rok 2019			Rok 2020			Rok 2021			Rok 2022			Rok 2023		
	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA
Zasiłek pielęgnacyjny	24	25	21	25	28	25	30	30	22	39	50	17	39	48	12
Praca socjalna	29	51	148	25	53	136	22	62	147	56	133	165	55	130	124
Świadczenie pielęgnacyjne	13	7	2	9	8	1	13	5	1	11	7	0	11	6	0
Zasiłek stały	11	37	60	9	48	51	11	43	45	10	55	52	11	53	39
Zasiłek okresowy	8	17	131	6	24	111	6	27	116	19	41	108	19	38	77
Zasiłek celowy	19	48	142	15	53	126	11	54	132	26	66	124	24	61	114
Dożywianie	22	26	107	18	39	96	20	34	107	29	40	85	29	38	79
Usługi opiekuńcze	2	8	13	1	11	13	0	11	13	6	16	19	5	16	19
Asystent rodziny	4	5	17	4	6	15	8	7	19	6	7	9	6	8	7
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	6	2	0	6	3	0	6	2	0	5	9	1	5	8	0
Zasiłek rodzinny z dodatkami	34	14	21	30	5	19	11	12	15	11	3	6	11	3	5
Skierowanie do WTZ	0	1	0	1	1	1	0	1	0	2	2	0	2	0	0
Skierowanie do DPS	0	0	0	0	3	0	0	0	0	1	2	4	0	3	0
Skierowanie do ŚDS	24	25	21	25	28	25	30	30	22	6	13	4	2	3	1

* NI – niepełnosprawność intelektualna, P – zaburzenia psychiczne, ZZA-Zespół zależności alkoholowej.

Z powyższych danych można dostrzec, że:
- najliczniejszą grupę klientów niepełnosprawnych z powodu dysfunkcjami psychicznymi są osoby z zespołem zależności alkoholowej. Trudno ustalić, jaki jest trend tej dysfunkcji, gdyż

³⁴ Źródło: materiały własne MOPS Zawiercie.

³⁵ Źródło: materiały własne MOPS Zawiercie.

rocznie liczba osób z ZZA, albo rośnie o blisko 20% lub maleje o niecałe 30%, by znowu o przeszło 20% procent wzrosnąć i zmaleć o 25%,

- drugą, co do wielkości grupą klientów, są osoby z zaburzeniami psychicznymi. Liczebność tej grupy również podlega gwałtownym zmianom, w których trudno ustalić dominującą tendencję,
- najbardziej stabilną, jeśli chodzi o ilość osób jest grupa osób niepełnosprawnych intelektualnie,
- jako wsparcie najczęściej udzielana osobom potrzebującym jest praca socjalna, na drugim miejscu są zasiłki celowe, okresowe oraz stałe. Kolejną formą pomocy jest dożywianie, zasiłek rodzinny z dodatkami oraz zasiłek pielęgnacyjny,
- duże grupy klientów MOPS ze wszystkich trzech kategorii schorzeń psychicznych kierowane są do ŚDS,
- mieszana liczba osób kierowana jest do DPS.

Można wysunąć tezę, że osoby z dysfunkcją psychiczną mają oferowany bardzo szeroki wachlarz pomocy oferowanej przez miasto.

4.8.2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie

ul. Chopina 1, 42-480 Poręba

tel. 32 677 20 33; 32 677 12 93

e-mail: sekretariat@mosporeba.pl

Poniższe tabele zawierają informacje dotyczące pomocy dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, zaburzeniami psychicznymi, uzależnionych od alkoholu, będących pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Porębie.

Tabela nr 32. Liczba osób z niepełnosprawnością intelektualną, zaburzeniami psychicznymi, uzależnionych od alkoholu, będących pod opieką ośrodka pomocy społecznej.³⁶

Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób/mieszkańców Gminy - ogółem objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	520	554	468	266	323
Liczba osób/mieszkańców gminy – niepełnosprawnych intelektualnie objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	29	31	30	30	28
Liczba osób/mieszkańców gminy z zaburzeniami psychicznymi objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	42	48	46	46	48
Liczba osób/mieszkańców Gminy – uzależnionych od alkoholu objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	40	41	39	37	40

Z powyższej Tabeli wynika, że choć systematycznie spada liczba osób korzystających ze wsparcia MOPS w Porębie (z 554 w 2020 roku do 323 w 2023), trudno ustalić trend (liczba klientów OPS wzrosła w 2020, by zmaleć do 266 w 2022 i wzrosnąć kolejno o blisko 15%. Stabilne od kilku lat i prawie na takim samym poziomie są liczby osób, niepełnosprawnych intelektualnie i uzależnionych od alkoholu. Niewielką tendencję wzrostową wykazuje liczba osób z zaburzeniami psychicznymi.

Tabela nr 33. Rodzaje pomocy oferowanej przez ośrodek pomocy społecznej w Porębie.³⁷

Rodzaj udzielonej pomocy	Rok 2019			Rok 2020			Rok 2021			Rok 2022			Rok 2023		
	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA
Zasiłek pielęgnacyjny	24	23	0	24	26	0	25	25	-	5	8	0	5	8	0
Praca socjalna	5	30	41	6	33	42	6	30	40	1	6	0	1	6	0

³⁶ Źródło: materiały własne OPS Poręba.

³⁷ Źródło: materiały własne OPS Poręba.

Świadczenie pielęgnacyjne	10	8	0	9	10	0	11	12	-	0	0	0	0	0	0
Zasiłek stały	0	11	7	1	11	7	0	12	5	0	2	0	0	2	0
Zasiłek okresowy	0	1	16	0	1	15	0	0	8	0	0	0	0	0	0
Zasiłek celowy	1	8	20	1	7	21	1	7	21	0	2	2	0	2	2
Dożywianie	0	5	5	0	5	5	0	4	11	0	2	0	0	2	0
Usługi opiekuńcze	0	1	-	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Asystent rodziny	1	1	5	1	1	5	1	1	6	1	0	0	1	0	2
Specjalis. usługi opiekuńcze	0	5	0	0	5	0	0	5	0	1	0	0	0	0	0
Zasiłek rodzinny z dodatkami	11	1	5	14	2	9	11	2	7	0	0	0	0	0	0
Skierowanie do WTZ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Skierowanie do DPS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Skierowanie do ŚDS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Legenda: NI – niepełnosprawni intelektualnie, P – osoby z zaburzeniami psychicznymi, ZZA – osoby uzależnione od alkoholu

Z powyższej danych można dostrzec, że:

- najliczniejszą grupę osób wśród osób niepełnosprawnych z powodu różnorodnych dysfunkcji psychicznych i intelektualnych są osoby zaburzone psychicznie,
- najczęstszą formą pomocy wśród osób z zaburzeniami psychicznymi i z zespołem zależności alkoholowej jest forma niematerialna: praca socjalna,
- wśród osób niepełnosprawnych intelektualnie dominującą formą wsparcia jest zasiłek pielęgnacyjny, który wśród form pomocy wśród osób z zaburzeniami psychicznymi zajmuje drugie miejsce,
- osoby uzależnione od alkoholu korzystają też często z zasiłku celowego oraz okresowego,
- wśród osób zaburzonych psychicznie trzecie miejsce, jeśli chodzi o formę pomocy zajmuje zasiłek stały,
- wśród osób niepełnosprawnych intelektualnie popularną formą pomocy są też: zasiłek rodzinny z dodatkami oraz świadczenie pielęgnacyjne,
- w ostatnich latach OPS nie skierował nikogo z omawianymi dysfunkcjami do WTZ, ŚDS i DPS,
- rzadko świadczone są również specjalistyczne usługi opiekuńcze i usługi opiekuńcze (tylko dla osób z oznaczeniem niepełnosprawności w kodzie P w latach 2019-2021),
- klientom wymagającym wsparcia najczęściej udzielana jest pomoc materialna.

4.8.3. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łazach ul. Pocztowa 14, 42-450 Łazy tel. 32 672 95 71 e-mail: pomoc@opslazy.pl

Na terenie miasta Łazy znajduje się cała paleta ośrodków oferujących wsparcie dla osób z różnymi niepełnosprawnościami. Warsztat Terapii Zajęciowej, Zakład Aktywności Zawodowej, Centrum Integracji Społecznej prowadzone przez Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne z siedzibą w Kluczach.

Poniższe tabele zawierają informacje dotyczące pomocy dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, zaburzeniami psychicznymi, uzależnionych od alkoholu, będących pod opieką ośrodka pomocy społecznej w Łazach.

Tabela nr 34. Liczba osób z niepełnosprawnością intelektualną, zaburzeniami psychicznymi, uzależnionych od alkoholu, będących pod opieką ośrodka pomocy społecznej.³⁸

³⁸ Źródło: materiały własne MOPS Łazy.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łazach	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób/mieszkańców Gminy - ogółem objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	615	567	575	542	540
Liczba osób/mieszkańców gminy – niepełnosprawnych intelektualnie objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	43	51	47	52	49
Liczba osób/mieszkańców gminy z zaburzeniami psychicznymi objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	26	27	18	17	14
Liczba osób/mieszkańców Gminy – uzależnionych od alkoholu objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	34	28	25	23	19

Z powyższej Tabeli wynika, że choć wolno, to systematycznie spada liczba osób korzystających ze wsparcia MOPS w Łazach (z 615 w 2019 roku do 540 w 2023), trend ma charakter spadkowy. Stabilna od kilku lat i prawie na takim samym poziomie jest liczba osób, niepełnosprawnych intelektualnie. Maleje liczba osób z zaburzeniami psychicznymi i uzależnionych od alkoholu.

Tabela nr 35. Rodzaje pomocy oferowanej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łazach.³⁹

Rodzaj udzielonej pomocy	Rok 2019			Rok 2020			Rok 2021			Rok 2022			Rok 2023		
	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA
Zasiłek pielęgnacyjny	0	21	0	0	20	0	0	22	0	0	21	0	0	21	0
Praca socjalna	43	26	34	51	27	28	47	18	25	52	17	23	49	14	19
Świadczenie pielęgnacyjne	0	2	0	0	2	0	0	2	0	0	3	0	0	3	0
Zasiłek stały	11	13	7	8	15	5	13	11	3	11	6	2	15	19	3
Zasiłek okresowy	7	5	23	3	2	19	2	4	19	4	3	19	2	1	11
Zasiłek celowy	5	16	8	3	14	14	7	2	12	18	9	14	3	6	12
Dożywianie	2	13	3	17	11	15	13	11	8	6	4	10	9	6	7
Usługi opiekuńcze	0	3	0	1	5	0	0	4	0	1	4	0	0	3	0
Asystent rodziny	10	0	13	7	0	10	8	0	7	8	0	9	6	0	7
Specjal. usługi opiekuńcze	0	7	0	0	10	0	0	8	0	0	8	0	0	8	0
Zasiłek rodzinny z dodatkami	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0
Skierowanie do WTZ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Skierowanie do DPS	3	10	0	3	12	0	3	5	0	3	7	0	2	15	0
Skierowanie do ŚDS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Legenda: NI – niepełnosprawni intelektualnie, P – osoby z zaburzeniami psychicznymi, ZZA – osoby uzależnione od alkoholu

Z powyższych danych można dostrzec, że:

- najliczniejszą grupę osób wśród osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji psychicznych są osoby niepełnosprawne intelektualnie,
- najczęstszą formą pomocy wśród osób ze wszystkich trzech kategorii jest niematerialna forma wsparcia: praca socjalna,
- wśród osób niepełnosprawnych intelektualnie kolejne dominujące formy pomocy to: zasiłek pielęgnacyjny, zasiłek rodzinny z dodatkami, świadczenie pielęgnacyjne,
- wśród osób z zespołem zależności alkoholowej kolejne formy pomocy to: zasiłek celowy i okresowy. W tej grupie klientów MOPS liczba osób korzystających z w/w form wsparcia pozostaje taka sama. Podobnie jest z zasiłkiem stałym,
- wśród osób z zaburzeniami psychicznymi kolejne formy wsparcia, jeśli chodzi o ilość udzielanych świadczeń to: zasiłek pielęgnacyjny oraz zasiłek stały. Liczba osób z tym schorzeniem przez lata pozostawała na takim samym poziomie, by w roku ubiegłym

³⁹ Źródło: materiały własne MOPS Łazy.

gwałtownie wzrosnąć. Ilość udzielonych zasiłków okresowych pozostaje na tym samym poziomie,

- co ciekawe ostatnich latach OPS nie skierował nikogo z omawianymi dysfunkcjami do WTZ, ŚDS, choć pojawiło się kilka skierowań do DPS,

- klientom wymagającym wsparcia najczęściej prócz pracy socjalnej, udzielana jest pomoc materialna.

4.8.4. Ośrodek Pomocy Społecznej w Ogrodzieńcu
ul. Plac Wolności 42, 42-440 Ogrodzieniec
tel.32 673 35 26
e-mail: ops@ogrodzieniec.pl.

Poniższe tabele zawierają informacje dotyczące pomocy dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, zaburzeniami psychicznymi, uzależnionych od alkoholu, będących pod opieką ośrodka pomocy społecznej

Tabela nr 36. Liczba osób z niepełnosprawnością intelektualną, zaburzeniami psychicznymi, uzależnionych od alkoholu, będących pod opieką ośrodka pomocy społecznej w Ogrodzieńcu.⁴⁰

Ośrodek Pomocy Społecznej w Ogrodzieńcu	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób/mieszkańców Gminy ogółem objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	288	276	327	328	282
Liczba osób/mieszkańców Gminy niepełnosprawnych intelektualnie objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	3	22	24	3	4
Liczba osób/mieszkańców Gminy z zaburzeniami psychicznymi objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	44	51	56	23	25
Liczba osób/mieszkańców Gminy uzależnionych od alkoholu objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	21	27	25	12	21

Z powyższej Tabeli wynika, że liczba osób korzystających ze wsparcia OPS w Ogrodzieńcu od lat jest podobna i stała (wzrost od roku 2021 należy łączyć z czasem epidemii COVID). Zastanawiać może gwałtowny wzrost i nagły spadek liczby osób niepełnosprawnych intelektualnie. Podobnie jest z osobami z zaburzeniami psychicznymi. Stabilna od kilku lat i prawie na takim samym poziomie jest liczba osób uzależnionych od alkoholu.

Tabela nr 37. Rodzaje pomocy oferowanej przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ogrodzieńcu.⁴¹

Rodzaj udzielonej pomocy	Rok 2019			Rok 2020			Rok 2021			Rok 2022			Rok 2023		
	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA
Zasiłek pielęgnacyjny	22	20	0	12	35	0	13	40	0	26	16	0	23	22	0
Praca socjalna	0	38	19	0	24	27	0	20	25	3	23	12	4	21	17
Świadczenie pielęgnacyjne	4	0	0	8	4	0	9	4	0	3	1	0	5	2	0
Zasiłek stały	0	26	0	0	10	0	0	10	0	0	12	2	0	10	0
Zasiłek okresowy	0	5	0	0	8	0	0	6	0	0	1	4	0	1	6
Zasiłek celowy	0	14	0	0	15	0	0	12	0	2	16	9	5	5	0
Dożywianie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	16	9	0	6	1
Usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0

⁴⁰ Źródło: materiały własne OPS Ogrodzieniec na dzień 31 grudnia 2023.

⁴¹ Źródło: materiały własne OPS Ogrodzieniec na dzień 31 grudnia 2023.

Asystent rodziny	0	2	1	2	3	4	2	3	4	1	1	6	0	2	3
Specjal. usługi opiekuńcze	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0
Zasiłek rodzinny z dodatkami	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0
Skierowanie do WTZ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Skierowanie do DPS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Skierowanie do ŚDS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Legenda: NI – niepełnosprawni intelektualnie, P – osoby z zaburzeniami psychicznymi, ZZA – osoby uzależnione od alkoholu

Z powyższych danych można dostrzec, że:

- najczęstszą formą pomocy wśród osób niepełnosprawnych intelektualnie jest zasiłek pielęgnacyjny. Zdecydowanie mniej osób korzysta ze świadczenia pielęgnacyjnego. Od 2020 pojawiła się nowa forma wsparcia: asystent rodziny.
- wśród osób z zaburzeniami psychicznymi dominującą formą wsparcia jest zasiłek pielęgnacyjny. Na dalszym miejscu jest praca socjalna oraz zasiłek stały (ilość przyznanych świadczeń na przestrzeni lat nie zmienia się),
- osób uzależnionych od alkoholu najczęstszą formą pomocy jest praca socjalna. W ostatnich latach pojawiły się sporadycznie zasiłki stałe, okresowe oraz asystent rodziny,
- przez ostatnie lata OPS nie kierował do WTZ, ŚDS. W roku ubiegłym do DPS zostały skierowane dwie osoby.

4.8.5. Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilicy
ul. Senatorska 3, 42-436 Pilica
tel. 32 671 61 26
e-mail: ops@opspilica.pl

Miejsko – Gminny ośrodek pomocy społecznej w Pilicy świadczy pomoc dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, zaburzeniami psychicznymi, uzależnionych od alkoholu, będących pod opieką ośrodka pomocy społecznej. Osoby z orzeczeniem w stopniu lekkim, nie korzystają z pomocy ośrodka.

Tabela nr 38. Liczba osób z niepełnosprawnością intelektualną, zaburzeniami psychicznymi, uzależnionych od alkoholu, będących pod opieką ośrodka pomocy społecznej.⁴²

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilicy	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób/mieszkańców Gminy ogółem objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	14	15	16	17	16
Liczba osób/mieszkańców Gminy niepełnosprawnych intelektualnie objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	28	29	29	29	29
Liczba osób/mieszkańców Gminy z zaburzeniami psychicznymi objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	0	0	0	0	0
Liczba osób/mieszkańców Gminy uzależnionych od alkoholu objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	42	44	45	46	45

Tabela nr 39. Ilość orzeczeń wg symboli przyczyny niepełnosprawności w Gminie Pilica w latach 2019 – 2023
43

⁴² Źródło: materiały własne MGOPS Pilica.

⁴³ materiały własne OPS Pilica na dzień 31 grudnia 2023.

Symbol przyczyny niepełnosprawności	Ilość orzeczeń				
	Rok				
	2019	2020	2021	2022	2023
01-U	14	15	16	17	16
02-P	28	29	29	29	29
12-C	0	0	0	0	0
Razem	42	44	45	46	45

4.8.6. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczekocinach
ul. Przemysłowa 2, 42-445 Szczekociny
tel. 34 3557 013
e-mail: ops@szczekociny.pl

Poniższe tabele zawierają informacje dotyczące pomocy dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, zaburzeniami psychicznymi, uzależnionych od alkoholu, będących pod opieką ośrodka pomocy społecznej.

Tabela nr 40. Liczba osób z niepełnosprawnością intelektualną, zaburzeniami psychicznymi, uzależnionych od alkoholu, będących pod opieką ośrodka pomocy społecznej.⁴⁴

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczekocinach	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób/mieszkańców Gminy ogółem objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	163	167	179	129	196
Liczba osób/mieszkańców Gminy niepełnosprawnych intelektualnie objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	70	69	69	57	89
Liczba osób/mieszkańców Gminy z zaburzeniami psychicznymi objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	84	89	101	62	97
Liczba osób/mieszkańców Gminy uzależnionych od alkoholu objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	9	9	9	10	10

Z powyższej Tabeli wynika, że liczba osób korzystających ze wsparcia MGOPS w Szczekocinach po gwałtownym spadku w 2022 roku osiągnęła najwyższy od kilku lat poziom. Liczba osób niepełnosprawnych intelektualnie waha się z trudną do ustalenia tendencją. Podobnie jest z osobami z zaburzeniami psychicznymi. Liczba osób o tych dwóch niepełnosprawnościach jest podobna. Stabilna od kilku lat i prawie na takim samym poziomie jest liczba osób uzależnionych od alkoholu.

Tabela nr 41. Rodzaje pomocy oferowanej przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczekocinach.⁴⁵

Rodzaj udzielonej pomocy	Rok 2019			Rok 2020			Rok 2021			Rok 2022			Rok 2023		
	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA
Zasiłek pielęgnacyjny	22	48	0	24	49	0	24	53	0	47	58	0	29	67	4
Praca socjalna	6	16	9	6	15	7	8	16	7	8	16	7	7	15	10

⁴⁴ Źródło: materiały własne MGOPS Szczekociny.

⁴⁵ Źródło: materiały własne MGOPS Szczekociny.

Świadczenie pielęgnacyjne	5	2	0	7	3	0	7	3	0	10	4	0	10	4	0
Zasiłek stały	9	21	1	9	21	1	6	22	1	6	20	5	8	19	1
Zasiłek okresowy	0	4	0	0	4	0	0	2	0	0	1	0	2	0	3
Zasiłek celowy	9	18	7	9	16	6	9	17	4	7	15	5	9	6	6
Dożywianie	1	2	6	1	2	6	1	2	6	1	3	8	2	4	7
Usługi opiekuńcze	1	3	0	1	3	0	1	3	0	1	3	0	1	3	0
Asystent rodziny	3	1	5	1	3	4	1	2	6	4	5	5	5	2	6
Specjal. usługi opiekuńcze	1	1	0	2	1	0	2	1	0	2	2	0	2	2	0
Zasiłek rodzinny z dodatkami	3	6	0	3	7	0	3	5	0	7	0	0	9	4	0
Skierowanie do WTZ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Skierowanie do DPS	3	1	0	3	1	0	3	1	0	3	1	0	2	2	0
Skierowanie do ŚDS	3	3	0	3	3	0	4	3	0	4	3	0	2	2	0

Legenda: NI – niepełnosprawni intelektualnie, P – osoby z zaburzeniami psychicznymi, ZZA – osoby uzależnione od alkoholu

Z powyższych danych można dostrzec, że:

- najczęstszą formą pomocy wśród osób niepełnosprawnych intelektualnie jest zasiłek pielęgnacyjny. W podobnych wielkościach osoby z tą dysfunkcją korzystają z zasiłku stałego oraz zasiłków celowych. Warty odnotowania jest fakt, że ośrodek wspiera to grono asystentem rodziny. Klienci z tego grona kierowani są do ŚDS i DPS. Nie odnotowano faktu skierowania do WTZ,
- wśród osób z zaburzeniami psychicznymi dominującą formą wsparcia jest także zasiłek pielęgnacyjny. Na dalszym miejscu jest zasiłek stały (ilość przyznanych świadczeń jest na podobnym poziomie), zasiłek celowy (jego liczba ulega zmniejszeniu). Osoby z tą dysfunkcją są kierowane do ŚDS,
- wśród osób uzależnionych od alkoholu najczęstszą formą pomocy jest praca socjalna. Pomoc udzielana jest także w formie zasiłku celowego oraz z programu dożywiania. Osoby z tą dysfunkcją nie są kierowane do WTZ, ŚDS i DPS.

4.8.7. Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Włodowicach

ul. Krakowska 26, 42-421 Włodowice

tel: 34 315 30 49

e-mail: gops@gopswlodowice.pl

Poniższe tabele zawierają informacje dotyczące pomocy dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, zaburzeniami psychicznymi, uzależnionych od alkoholu, będących pod opieką ośrodka pomocy społecznej.

Tabela nr 42. Liczba osób z niepełnosprawnością intelektualną, zaburzeniami psychicznymi, uzależnionych od alkoholu, będących pod opieką ośrodka pomocy społecznej. ⁴⁶

Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Włodowicach	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób/mieszkańców Gminy - ogółem objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	283	226	217	153	146
Liczba osób/mieszkańców gminy – niepełnosprawnych intelektualnie objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	54 7	29 7	17 7	18	25
Liczba osób/mieszkańców gminy – z zaburzeniami psychicznymi objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	2	3	1	6	6

⁴⁶ Źródło: materiały własne MGOPS we Włodowicach.

Liczba osób/mieszkańców Gminy – uzależnionych od alkoholu objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	2	3	0	0	0
---	---	---	---	---	---

Z powyższej Tabeli wynika, że systematycznie i wręcz drastycznie spada liczba osób korzystających ze wsparcia OPS Włodowice (z 283 w 2019 roku do 146 w 2023), przy czym liczba osób z dysfunkcją psychiczną ulega też silnym zmianom. Liczba niepełnosprawnych intelektualnie przez kolejne lata diametralnie się zmienia (najwięcej osób odnotowano w 2019 roku: 54, najmniej w 2021: 17). Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wzrosła i od ostatnich dwóch lat jest taka sama.

Tabela nr 43. Rodzaje pomocy oferowanej przez MGOPS Włodowice.⁴⁷

Rodzaj udzielonej pomocy	Rok 2019			Rok 2020			Rok 2021			Rok 2022			Rok 2023		
	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA
Zasiłek pielęgnacyjny	5	8	0	5	8	0	5	8	0	5	8	0	5	8	0
Praca socjalna	1	7	2	1	7	3	1	7	1	1	6	0	1	6	0
Świadczenie pielęgnacyjne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zasiłek stały	0	2	0	0	2	0	0	2	0	0	2	0	0	2	0
Zasiłek okresowy	0	0	1	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Zasiłek celowy	0	3	1	0	2	1	0	2	0	0	2	2	0	2	2
Dożywianie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2	0
Usługi opiekuńcze	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Asystent rodziny	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	2
Specjal. usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Zasiłek rodzinny z dodatkami	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Skierowanie do WTZ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Skierowanie do DPS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
skierowanie do ŚDS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

* NI – niepełnosprawność intelektualna, P – zaburzenia psychiczne, ZZA-Zespół zależności alkoholowej.

Z powyższej danych można dostrzec, że:

- wśród osób niepełnosprawnych intelektualnie najczęstszą formą pomocy jest zasiłek pielęgnacyjny. Są też świadczone usługi opiekuńcze,
- wśród osób z zaburzeniami psychicznymi najczęstszą formą pomocy jest zasiłek pielęgnacyjny, praca socjalna. Są przyznawane również zasiłki celowe,
- wśród osób uzależnionych od alkoholu preferowana forma pomocy w postaci zasiłku celowego, asystenta rodziny i pracy socjalnej
- ośrodek nie kierował klientów z tymi niepełnosprawnościami do ŚDS, WTZ, DPS.

4.8.8. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kroczycach
ul. Kościuszki 29, 42-425 Kroczyce
tel. 34 333 74 33
e-mail: gops@kroczyce.pl

Poniższe tabele zawierają informacje dotyczące pomocy dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, zaburzeniami psychicznymi, uzależnionych od alkoholu, będących pod opieką ośrodka pomocy społecznej

⁴⁷ Źródło: materiały własne MGOPS Włodowice.

Tabela nr 44. Liczba osób z niepełnosprawnością intelektualną, zaburzeniami psychicznymi, uzależnionych od alkoholu, będących pod opieką ośrodka pomocy społecznej.⁴⁸

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krocycach	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób/mieszkańców Gminy - ogółem objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	114	98	93	165	159
Liczba osób/mieszkańców gminy – niepełnosprawnych intelektualnie objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	5	19	18	4	4
Liczba osób/mieszkańców gminy – z zaburzeniami psychicznymi objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	7	24	26	10	11
Liczba osób/mieszkańców Gminy – uzależnionych od alkoholu objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	10	5	3	3	2

Z powyższej Tabeli wynika, że liczba osób korzystających ze wsparcia GOPS w Krocycach rośnie. Liczba osób niepełnosprawnych intelektualnie drastycznie spadła i utrzymuje się na tym samym poziomie. Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi po gwałtownym wzroście, drastycznie spadła i utrzymuje się na podobnym poziomie od dwóch lat. Liczba osób uzależnionych od alkoholu spadła.

Tabela nr 45. Rodzaje pomocy oferowanej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krocycach.⁴⁹

Rodzaj udzielonej pomocy	Rok 2019			Rok 2020			Rok 2021			Rok 2022			Rok 2023		
	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA
Zasiłek pielęgnacyjny	11	13	0	12	11	0	12	11	0	5	12	8	0	14	9
Praca socjalna	5	7	5	4	7	1	0	8	1	1	0	5	1	0	6
Świadczenie pielęgnacyjne	1	0	0	2	0	0	2	0	0	0	3	3	0	3	4
Zasiłek stały	0	5	5	0	5	0	0	5	0	0	0	6	0	0	5
Zasiłek okresowy	0	0	3	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zasiłek celowy	0	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	0	2	0	0
Dożywianie	4	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Asystent rodziny	0	0	1	4	0	2	4	0	2	1	4	0	2	6	0
Specjal. usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Zasiłek rodzinny z dodatkami	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0
Skierowanie do WTZ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Skierowanie do DPS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Skierowanie do ŚDS	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2

Legenda: NI – niepełnosprawni intelektualnie, P – osoby z zaburzeniami psychicznymi, ZZA – osoby uzależnione od alkoholu

Powyższej dane wskazują, że:

- wśród osób niepełnosprawnych intelektualnie najczęstszą formą pomocy jest zasiłek pielęgnacyjny. Drugą w kolejności formą jest pomoc w formie asystenta rodziny, oraz świadczenie pielęgnacyjne,
- wśród osób z zaburzeniami psychicznymi najczęstszą formą pomocy jest zasiłek pielęgnacyjny. W dalszej kolejności zasiłek stały, skierowanie do ŚDS.
- wśród osób uzależnionych od alkoholu występują najbardziej różnorodne formy pomocy, ale preferowana jest pomoc w postaci pracy socjalnej oraz asystenta rodziny,
- ośrodek kierował klientów z tymi niepełnosprawnościami do ŚDS.

⁴⁸ Źródło: materiały własne GOPS Kroczyce.

⁴⁹ Źródło: materiały własne GOPS Kroczyce.

4.8.9. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarnowcu
ul. Krakowska 34, 42-439 Żarnowiec
tel. 32 644 93 20
e-mail: biuro@ops.zarnowiec.pl

Poniższe tabele zawierają informacje dotyczące pomocy dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, zaburzeniami psychicznymi, uzależnionych od alkoholu, będących pod opieką ośrodka pomocy społecznej

Tabela nr 46. Liczba osób z niepełnosprawnością intelektualną, zaburzeniami psychicznymi, uzależnionych od alkoholu, będących pod opieką ośrodka pomocy społecznej.⁵⁰

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarnowcu	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób/mieszkańców Gminy ogółem objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	45	43	41	42	64
Liczba osób/mieszkańców Gminy niepełnosprawnych intelektualnie objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	0	0	0	0	0
Liczba osób/mieszkańców Gminy z zaburzeniami psychicznymi objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	5	6	7	6	6
Liczba osób/mieszkańców Gminy uzależnionych od alkoholu objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	0	0	0	0	0

Z powyższej Tabeli wynika, że liczba osób korzystających ze wsparcia GOPS w Żarnowcu, mimo, że od kilku lat była na podobnym poziomie w minionym roku gwałtownie wzrosła. Z pomocy ośrodka nie korzystają osoby niepełnosprawnie intelektualnie oraz uzależnione od alkoholu. Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi jest od kilku lat na podobnym poziomie.

Tabela nr 47. Rodzaje pomocy oferowanej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarnowcu.⁵¹

Rodzaj udzielonej pomocy	Rok 2019			Rok 2020			Rok 2021			Rok 2022			Rok 2023		
	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA
Zasiłek pielęgnacyjny	0	4	0	0	4	0	0	5	0	0	5	0	0	5	0
Praca socjalna	0	2	0	0	2	0	0	3	0	0	3	0	0	3	0
Świadczenie pielęgnacyjne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zasiłek stały	0	3	0	0	3	0	0	3	0	0	3	0	0	1	0
Zasiłek okresowy	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zasiłek celowy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dożywianie	0	2	0	0	2	0	0	3	0	0	2	0	0	0	0
Usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Asystent rodziny	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Specjal. usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zasiłek rodzinny z dodatkami	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Skierowanie do WTZ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Skierowanie do DPS	0	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0

⁵⁰ Źródło: materiały własne GOPS Żarnowiec.

⁵¹ Źródło: materiały własne GOPS Żarnowiec.

Skierowanie do ŚDS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0
--------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Legenda: NI – niepełnosprawni intelektualnie, P – osoby z zaburzeniami psychicznymi, ZZA – osoby uzależnione od alkoholu

Powyższe dane wskazują, że:

- wśród osób z zaburzeniami psychicznymi najczęstszą formą pomocy jest zasiłek pielęgnacyjny. W dalszej kolejności zasiłek stały, oraz praca socjalna,
- w latach 2019, 2021 ośrodek kierował klientów z tymi niepełnosprawnościami do DPS.

4.8.10. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Irządzach
Irządze 127A, 42-446 Irządze
tel. 34 3543192
e-mail: gops@irzadze.pl

Poniższe tabele zawierają informacje dotyczące pomocy dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, zaburzeniami psychicznymi, uzależnionych od alkoholu, będących pod opieką ośrodka pomocy społecznej

Tabela nr 48. Liczba osób z niepełnosprawnością intelektualną, zaburzeniami psychicznymi, uzależnionych od alkoholu, będących pod opieką ośrodka pomocy społecznej.⁵²

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Irządzach	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób/mieszkańców Gminy ogółem objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	101	72	59	59	62
Liczba osób/mieszkańców Gminy niepełnosprawnych intelektualnie objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	10	7	9	10	0
Liczba osób/mieszkańców Gminy z zaburzeniami psychicznymi objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	23	25	18	22	24
Liczba osób/mieszkańców Gminy uzależnionych od alkoholu objętych opieką ośrodka pomocy społecznej	0	0	2	2	2

Z powyższej tabeli wynika, że liczba osób korzystających ze wsparcia GOPS w Irządzach w 2020 roku gwałtownie spadła i od tego czasu jest na podobnym poziomie. Liczba osób niepełnosprawnych intelektualnie przez kilka lat była na tym samym poziomie, ale w ubiegłym roku osoby te nie korzystały z pomocy GOPS. Liczba osób uzależnionych od alkoholu i korzystających z pomocy GOPS jest od kilku lat na podobnym poziomie.

Tabela nr 49. Rodzaje pomocy oferowanej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Irządzech.⁵³

Rodzaj udzielonej pomocy	Rok 2019			Rok 2020			Rok 2021			Rok 2022			Rok 2023		
	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA	NI	P	ZZA
Zasiłek pielęgnacyjny	0	71	0	0	66	0	0	68	0	0	72	0	0	78	0
Praca socjalna	0	10	0	0	10	0	0	10	0	5	5	0	5	5	0
Świadczenie pielęgnacyjne	0	7	0	0	7	0	0	8	0	0	11	0	0	16	0
Zasiłek stały	10	8	0	7	8	0	9	8	0	10	6	0	5	8	0
Zasiłek okresowy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zasiłek celowy	0	5	0	0	6	0	6	0	0	5	5	0	4	5	0
Dożywianie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

⁵² Źródło: materiały własne GOPS Irządzech.

⁵³ Źródło: materiały własne GOPS Irządze.

Usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Asystent rodziny	0	0	1	0	0	2	0	0	2	0	0	2	0	0	2
Specjal. usługi opiekuńcze	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0
Zasiłek rodzinny z dodatkami	0	26	0	0	28	0	0	24	0	0	24	0	0	20	0
Skierowanie do WTZ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Skierowanie do DPS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Skierowanie do ŚDS	0	17	0	0	15	0	0	15	0	0	72	0	0	78	0

Legenda: NI – niepełnosprawni intelektualnie, P – osoby z zaburzeniami psychicznymi, ZZA – osoby uzależnione od alkoholu

Powyższe dane wskazują, że:

- wśród najliczniejszej grupy osób niepełnosprawnych intelektualnie dominującą formą pomocy był zasiłek stały, praca socjalna. Od dwóch lat przyznawane są też zasiłki stałe.
- wśród osób z zaburzeniami psychicznymi najczęstszą formą pomocy jest zasiłek pielęgnacyjny. W dalszej kolejności zasiłek rodzinny z dodatkami, oraz praca socjalna. Warto zwrócić uwagę na fakt, że dla tej kategorii klientów są proponowane różne formy pomocy. W ośrodku tym bardzo liczną grupę skierowano do ŚDS.
- wśród osób uzależnionych od alkoholu preferowana jest jedna forma pomocy: asystenta rodziny.

4.9. Powiatowy Urząd Pracy w Zawierciu

Powiatowy Urząd Pracy
ul. Parkowa 2, 42-400 Zawiercie
tel. 32 672 11 79; 32 672 43 96

Działania w obszarze zatrudniania osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi, realizuje Powiatowy Urząd Pracy w Zawierciu. Zadania te wynikają bezpośrednio z ustawy o promocji zatrudnienia i instrumentach rynku pracy oraz ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Powiatowy Urząd Pracy w Zawierciu jest jednostką organizacyjną Powiatu Zawierciańskiego - działającą w formie jednostki budżetowej, nie posiada osobowości prawnej. Obszarem działania PUP, jest teren miasta Zawiercie oraz gmin wchodzących w skład powiatu zawierciańskiego.

Tabela nr 50. Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi zarejestrowanych w PUP w Zawierciu na przestrzeni lat 2019 – 2023.⁵⁴

	Rok 2019	2020	2021	2022	2023
Osoby bezrobotne z zaburzeniami psychicznymi	47	35	39	45	50
Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu (z zaburzeniami psychicznymi)	7	6	3	8	7

Powyższe dane wskazują, że po dwóch latach (2020-2021) liczba osób bezrobotnych z zaburzeniami psychicznymi wróciła do wielkości sprzed COVID. Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu (z zaburzeniami psychicznymi), prócz roku 2021 pozostaje na tym samym poziomie.

⁵⁴ Źródło: materiały własne PUP Zawiercie.

Tabela nr 51. Rodzaj wsparcia dla osób zarejestrowanych w PUP w Zawierciu z symbolami przyczyny niepełnosprawności 01-U, 02-P*)⁵⁵

Rodzaj wsparcia dla osób zarejestrowanych w PUP w Zawierciu z symbolami przyczyny niepełnosprawności 01-U, 02-P*)	Liczba osób				
	2019	2020	2021	2022	2023
Staże	2	1	0	3	1
Szkolenia	0	0	0	0	0
Roboty publiczne	0	0	0	0	0
Prace interwencyjne	1	0	0	0	1
Refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego	2	0	0	2	0
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	0	0	0	0	0
Liczba osób, które zostały objęte usługą poradnictwa zawodowego (poradnictwo indywidualne, grupowe, informacja zawodowa)	0	2	4	25	0
Liczba wydanych skierowań do pracy	0	50	103	153	0
Liczba opracowanych Indywidualnych Planów Działania	0	38	41	59	0
Razem – bez podziału na formę aktywizacji	5	91	148	242	2

Pomimo podejmowanych przez PUP działań, w tym: z zakresu pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, obecnie poziom aktywizacji zawodowej tej grupy jest dość niski. Wpływ na taką sytuację mogą mieć następujące czynniki:

- obniżona motywacja do podjęcia pracy przez osoby niepełnosprawne, wynikająca ze specyfiki schorzenia,
- obawy i lęk pracodawców przed zatrudnianiem osób niepełnosprawnych, m.in. z uwagi na prawdopodobieństwo absencji chorobowej, niedostateczną wiedzę na temat specyfiki poszczególnych chorób,
- dezaktualizacją kwalifikacji zawodowych z powodu niepełnosprawności,
- wstyd przed „napiętnowaniem” środowiskowym (dotyczy głównie osób z chorobami psychicznymi: nerwice, depresje, schizofrenie), wywodzącym się z braku akceptacji osób chorych, często nawet strachem, co może powodować wycofywanie się osób z zaburzeniami z szeroko pojętego życia społecznego.

Ponadto, z doświadczeń PUP w Zawierciu wynika, że zainteresowanie pracodawców zatrudnieniem osób z niepełnosprawnościami jest znikome. Również same osoby z niepełnosprawnościami niechętnie podejmują współpracę z doradcą klienta w zakresie aktywizacji zawodowej. Niemniej jednak zawierciański PUP wychodzi naprzeciw tym osobom, m.in. poprzez realizację programów/projektów (współfinansowanych/finansowanych z różnych źródeł).

Trudności w znalezieniu pracy na etapie usamodzielniania się, zakładania rodziny i podejmowania decyzji o rodzicielstwie mogą stać się przyczyną spadku własnej wartości i motywacji do działania, a w konsekwencji prowadzić do obniżenia kondycji psychicznej czy też chorób somatycznych. Z kolei decyzje o podejmowaniu zatrudnienia w dużej odległości od

⁵⁵ Źródło: materiały własne PUP Zawiercie.

miejsca zamieszkania, w tym emigracji w celach zarobkowych, niosą za sobą innego rodzaju zagrożenia i straty osobiste, emocjonalne oraz rodzinne.

**4.10. Zespół Szkół Specjalnych im. M. Grzegorzewskiej i Poradni
Psychologiczno – Pedagogicznej nr 2 w Zawierciu
ul. Rataja 29 a, 42-400 Zawiercie
tel. 32 67 215 17**

Szkoła organizuje proces kształcenia i wychowania wspierając wszechstronny rozwój każdego ucznia, uwzględniając jego indywidualne możliwości oraz przygotowuje go do życia w rodzinie i otwartej społeczności.

W ramach Zespołu Szkół Specjalnych funkcjonuje:

- 8 - letnia Szkoła Podstawowa nr 15 Specjalna
- 3 - letnia Branżowa Szkoła – I Stopnia nr 3 Specjalna
- 3 - letnia Szkoła Przystosowująca do Pracy
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna nr 2.

Szkoła ma pod opieką 122 uczniów. Wszyscy uczniowie posiadają orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawność intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym, autyzm, niepełnosprawność sprzężoną oraz głęboką wieloraką niepełnosprawność.

W szkole obowiązek szkolny realizują także uczniowie w normie intelektualnej, posiadający orzeczenie wydane z uwagi na niepełnosprawność np. słabe słyszenie, słabe widzenie, afazja, autyzm. Szkoła prowadzi zajęcia rewalidacyjne, stymulujące ogólny rozwój dziecka, oddziałujące na zaburzenia wynikające z upośledzenia umysłowego: zajęcia logopedyczne, zajęcia integracji sensorycznej, zajęcia z hipoterapii, zajęcia w sali doświadczenia świata, zajęcia EEG Biofeedback, zajęcia terapii w wodzie. W roku szkolnym 2019/2020 poszerzono ofertę zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

W ramach tych zajęć prowadzone są: zajęcia korekcyjno - kompensacyjne, zajęcia wyrównujące deficyty, zajęcia terapeutyczne, zajęcia rozwijające uzdolnienia, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne, konsultacje i porady psychologiczno-pedagogiczne. Zajęciami objęto wszystkich uczniów. Dobór form i metod terapii wynika z zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznych.

Ponadto, szkoła, jako wiodący Ośrodek Koordynacyjno – Rehabilitacyjno- Opiekuńczy realizuje zadania, w ramach programu „Za życiem” ze szczególnym uwzględnieniem wczesnego wspomagania rozwoju dzieci od momentu wykrycia niepełnosprawności lub zagrożenia niepełnosprawnością. W 2023r. 80 dzieci było objętych specjalistyczną opieką.

Tabela nr 52. Stan uczniów, liczba oddziałów w Zespole Szkół Specjalnych im. M. Grzegorzewskiej i Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej nr 2 w Zawierciu prowadzonej przez Powiat Zawierciański w latach 2019 - 2023.⁵⁶

Typ szkoły	Liczba uczniów				Liczba oddziałów			
	Rok szkolny 2019/2020	Rok szkolny 2020/2021	Rok szkolny 2021/2022	Rok szkolny 2022/2023	Rok szkolny 2019/2020	Rok szkolny 2020/2021	Rok szkolny 2021/2022	Rok szkolny 2022/2023
Szkoła Podstawowa	63	66	64	62	10	10	11	14
Branżowa Szkoła I Stopnia	28	27	23	25	4	4	4	6
Szkoła Przystosowująca do pracy	31	25	29	23	5	5	5	5
Razem	117	111	109	110	19	19	20	25
Uczniowie objęci zajęciami rewalidacyjno - wychowawczymi	7	7	7	6	1	1	1	1

Sporządzono na podstawie SIO stan na 30.09.2019 r., 30.09.2020 r., 30.09.2021 r., 30.09.2022 r., 30.09.2023 r. - Wydział Edukacji Starostwa Powiatowego w Zawierciu

Uczniami szkoły są przede wszystkim dzieci i młodzież ze zdiagnozowaną niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym, głębokim, autyzmem oraz z zespołem Aspergera.

4.11. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 2 w Zawierciu. ul. Rataja 29 a, 42-400 Zawiercie tel. 32 67 215 17

Zasady działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych regulują przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (tj. Dz.U. z 2023 r. poz.2499).

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 2 w Zawierciu jest placówką oświatową świadczącą pomoc psychologiczno-pedagogiczną dzieciom od momentu urodzenia i młodzieży oraz pomoc w wyborze kierunku kształcenia i zawodu. Poradnia udziela także pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży rodzicom i nauczycielom, a także wspomaga przedszkola, szkoły i placówki w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 2 w Zawierciu jest jedyną placówką publiczną tego typu działającą na terenie powiatu zawierciańskiego. Pomoc udzielana jest dzieciom i młodzieży z gmin: Zawiercie, Poręba, Łazy, Ogrodzieniec, Pilica, Włodowice, Kroczyce, Irządze, Szczekociny, Żarnowiec. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana w ramach działalności statutowej Poradni jest dobrowolna i nieodpłatna.

⁵⁶ Źródło: materiały własne Zespołu szkół w Zawierciu.

Do zadań publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych należy: diagnozowanie dzieci i młodzieży; udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom bezpośredniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej; realizowanie zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówki, w tym wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych; organizowanie i prowadzenie wspomaganie przedszkoli, szkół i placówek w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

Efektom diagnozowania dzieci i młodzieży jest w szczególności:

- wydanie opinii,
- wydanie orzeczenia o potrzebie: kształcenia specjalnego, zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego lub indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży,
- objęcie dzieci i młodzieży albo dzieci i młodzieży oraz rodziców bezpośrednią pomocą psychologiczno-pedagogiczną,
- wspomaganie nauczycieli i specjalistów prowadzących zajęcia z dzieckiem w jednostce oświaty do której uczęszcza w zakresie pracy z dziećmi i młodzieżą oraz rodzicami.

Udzielanie bezpośredniej pomocy dzieciom i młodzieży oraz rodzicom przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną nr 2 w Zawierciu polega w szczególności na:

- prowadzeniu terapii dzieci i młodzieży,
- wspieraniu dzieci i młodzieży wymagających pomocy psychologiczno-pedagogicznej lub pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej,
- udzielaniu pomocy rodzicom w rozpoznawaniu potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży oraz w rozwiązywaniu problemów edukacyjnych i wychowawczych.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 2 w Zawierciu rozpoczęła swoją działalność we wrześniu 2021r.

Tabela nr 53. Ilość orzeczeń ogółem wydanych przez Zespoły Orzekające działające przy Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej nr 2 w Zawierciu.⁵⁷

Rok szkolny	Ilość wydanych orzeczeń
2021/2022	90
2022/2023	327
2023/2024	151 (stan na kwiecień 2024 r.)

Wzrasta liczba dzieci i młodzieży objętych kształceniem specjalnym z uwagi na oświatowe kryteria niepełnosprawności – uprawniające do pomocy rewalidacyjnej, a także objętych nauczaniem indywidualnym, indywidualnym obowiązkowym rocznym

⁵⁷ Źródło: materiały własne Poradni nr 2 Zawierciu.

przygotowaniem przedszkolnym czy wymagających zajęć rewalidacyjno-wychowawczych. Szczegółowe informacje na ten temat zawierają załączone poniżej tabele.

Tabela nr 54. Ilość wydanych przez Zespoły Orzekające działające przy PPP nr 2 w Zawierciu orzeczeń o potrzebie nauczania indywidualnego przedstawia poniższa tabela.⁵⁸

Rok szkolny	Ilość wydanych orzeczeń o potrzebie nauczania indywidualnego	Ilość wydanych orzeczeń o potrzebie indywidualnego rocznego przygotowania przedszkolnego
2021/2022	21	0
2022/2023	52	2
2023/2024 (stan na kwiecień 2024 r.)	33	0

Tabela nr 53. Ilości i rodzaju zaburzeń psychicznych dzieci diagnozowanych w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 2 w Zawierciu na podstawie wydanych przez Zespoły Orzekające działające przy PPP nr 2 w Zawierciu orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego oraz o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych. W aktualnie trwającym roku szkolnym 2023/2024 liczba wydawanych dokumentów stale rośnie.⁵⁹

Rok szkolny	Niepełnosprawność intelektualna	Niepełnosprawność intelektualna	Niepełnosprawność sprzężona	Autyzm, w tym zespół	Zajęcia rewalidacyjne	Niedostosowanie społeczne	Niepełnosprawność ruchowa,	Słabe słyszenie	Słabe widzenie i niewidzenie
2021/2022	5	3	20	25	3	0	10	2	1
2022/2023	29	10	47	88	3	10	71	10	4
2023/2024 (stan na IV 2024r)	10	3	12	48	0	2	38	2	2

Tabela nr 55. Dane dotyczące ilości wydawanych orzeczeń odmownych.⁶⁰

Rok szkolny	Ilość wydanych orzeczeń odmownych
2021/2022	0
2022/2023	1
2023/2024(stan na kwiecień 2024r.)	1

⁵⁸ Źródło: materiały własne Poradni nr 2 Zawierciu.

⁵⁹ Źródło: materiały własne Poradni nr 2 Zawierciu.

⁶⁰ Źródło: materiały własne Poradni nr 2 Zawierciu.

W pierwszym roku istnienia Poradni decyzją Zespołów Orzekających działających przy Poradni Psychologiczno Pedagogicznej nr 2 w Zawierciu wydano 34 opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka (WWRD). Dla porównania - w roku szkolnym 2022/2023 w/w opinii wydano 133, a w aktualnie trwającym roku szkolnym 2023/2024 wydano ich już 76 (stan na kwiecień 2024 r., liczba ta wciąż wzrasta). Opinie o potrzebie WWRD wydaje się dla dzieci najmłodszych – od urodzenia do czasu podjęcia nauki w szkole, a rosnąca liczba dzieci u których specjaliści diagnozują niepełnosprawność świadczy o konieczności dalszego wspierania dzieci najmłodszych i ich rodzin.

Poniższa tabela obrazuje ogólną liczbę opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju, wydanych w latach będącym przedmiotem analizy:

Tabela nr 56. Ilość wydanych opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka

Rok szkolny	Ilość wydanych opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka (WWRD)
2021/2022	34
2022/2023	133
2023/2024	76 (stan na kwiecień 2024 r.)

Poza orzecznictwem - liczba przyjętych do Poradni dzieci i młodzieży z uwagi na min. zaburzenia okresu adolescencji, zaburzenia zachowania i emocji, zaburzenia rozwoju mowy, zaburzenia przetwarzania sensorycznego, problemy edukacyjne czy problemy wychowawcze wciąż rośnie. Z uwagi na różnego rodzaju trudności w funkcjonowaniu psychospołecznych i poznawczym w 2021/2022 roku szkolnym – zostało przyjętych indywidualnie w Poradni 916 dzieci i młodzieży, w 2022/2023 roku szkolnym – 1742 dzieci i młodzieży, a w aktualnie trwającym roku szkolnym 2023/2024 – 1165 dzieci i młodzieży (stan na kwiecień 2024 r., ilość przyjętych wciąż wzrasta).

5. OGÓLNE CELE I ZADANIA WYNIKAJĄCE Z NARODOWEGO PROGRAMU OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO NA LATA 2023 - 2030

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego w Powiecie Zawierciańskim na lata 2023-2030 (zwany dalej: Programem) jest dokumentem strategicznym określającym kierunki działań w zakresie ograniczenia występowania zagrożeń dla zdrowia psychicznego lokalnej społeczności oraz poprawę jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi, jak również ich bliskiego otoczenia. Głównym celem Programu jest określenie działań, które umożliwią osobom z zaburzeniami psychicznymi większy dostęp do wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb. Działania te pozwolą wpłynąć na skuteczniejszą ochronę praw osób z zaburzeniami psychicznymi oraz umożliwią im funkcjonowanie w rodzinie i środowisku lokalnym. Program zakłada realizację celów i kierunków działania w oparciu o diagnozę problemu, rozpoznanie zjawiska i jego lokalnych uwarunkowań, w drodze budowania i udoskonalenia współpracy pomiędzy instytucjami, jak również organizacjami pozarządowymi zaangażowanymi w ochronę zdrowia psychicznego. Program zakłada również szereg działań

edukacyjno-promocyjnych kierowanych do wszystkich mieszkańców, których głównym celem będzie pogłębienie wiedzy o zdrowiu psychicznym oraz zapobieganie stygmatyzacji osób i rodzin osób z zaburzeniami psychicznymi. Stygmatyzacja należy do podstawowych przeszkód jakie trzeba pokonać, jeśli ma się promować integrację społeczną, wzmacniać więzi społeczne oraz wpływać na poprawę zdrowia psychicznego.

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 października 2023r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023 – 2030 (Dz. U. z 2023r., poz. 2480) cele i zadania jednostek samorządów powiatów odnoszą się do następujących działań:

Cele	Zadania	Działania	Realizatorzy	
I. Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb.				
1.	Upowszechnienie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej.	<p>Opracowanie lokalnego Programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym rozwoju Centrum Zdrowia Psychicznego (w skrócie: CZP) oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w powiecie.</p> <p>Utworzenie CZP zgodnie z zasadami organizacyjnymi zawartymi w rozdziale 5 Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.</p>	<p>Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023 – 2030, wyznaczając m.in. powiaty do realizacji tego Programu, zakłada utworzenie i rozwój Centrum Zdrowia Psychicznego oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w powiecie. Tego rodzaju przedsięwzięcia wymagają jednak odpowiedniej bazy lokalowej i środków finansowych. Powiat Zawierciański nie prowadzi żadnych placówek opieki zdrowotnej dla pacjentów z tym schorzeniem i nie dysponuje możliwościami zarówno w zakresie bazy lokalowej jak i finansowym, które pozwoliłyby na organizację tak wszechstronnych form wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.</p>	
2.	Upowszechnienie zróżnicowanych	Aktualizacja poszerzenia, zróżnicowania	-Stała poprawa warunków bytowych, funkcjonowania	Starostwo Powiatowe w Zawierciu,

	form pomocy i oparcia społecznego.	i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w zakresie pomocy: bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej, samopomocy środowiskowej mieszkających w DPS.	mieszkańców domów pomocy społecznej, - Wsparcie psychologa, warsztaty psycho- edukacyjne, terapia zajęciowa, rehabilitacja, - Dostosowanie form pomocy i terapii do stanu psychicznego i potrzeb mieszkańców DPS, uczestników WTZ, - Terapia dla rodzin – opiekunów osób chorych psychicznie.	Dom Pomocy Społecznej w Zawierciu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu Warsztaty Terapii Zajęciowej w Zawierciu, Warsztaty Terapii Zajęciowej w Łazach.
		Wspieranie finansowe projektów organizacji pozarządowych służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	- Promowanie i zachęcanie organizacji pozarządowych do prowadzenia projektów partnerskich instytucjami publicznymi, - Wspieranie inicjatyw organizacji pozarządowych.	
		Zwiększenie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.	- Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, - Dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych dla osób niepełnosprawnych, - Dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się, barier technicznych, barier architektonicznych osób niepełnosprawnych i rozszerzenie dostępności do specjalistycznego poradnictwa dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin, - Współpraca PCPR z Gminnymi Ośrodkami Pomocy Społecznej i Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej na terenie powiatu zawierciańskiego.	
3.	Aktywizacja zawodowa i społeczna osób z	Zwiększenie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja	- Kompleksowa obsługa osób z zaburzeniami	Powiatowy Urząd Pracy w Zawierciu,

	zaburzeniami psychicznymi.	<p>poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi.</p> <p>Prowadzenie kampanii szkoleniowo-informacyjnej adresowanej do pracodawców promujących zatrudnienie osób niepełnosprawnych w tym z zaburzeniami psychicznymi.</p>	<p>psychicznymi w zakresie poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Organizowanie i finansowanie aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu w ramach posiadanych środków, w szczególności takich jak: staże, prace interwencyjne, przygotowanie zawodowe, refundacja kosztów związanych z utworzeniem stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej, szkolenia, targi pracy, - Umieszczenie na stronie internetowej informacji o możliwościach wsparcia zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi, - Badanie predyspozycji zawodowych, - prowadzenie zajęć z doradztwa zawodowego. 	<p>PCPR, Szkoly prowadzone przez Powiat.</p>
		<p>Zwiększenie udziału zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi w działalność Powiatowego Urzędu Pracy w Zawierciu.</p>		
4.	Skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy.	<p>Powołanie lub kontynuacja działania lokalnego zespołu koordynującego realizację Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego; skład zespołu ustala się w sposób zapewniający właściwą reprezentację samorządu powiatu, placówek realizujących zadania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego, pozarządowych organizacji samopomocowych; zarząd powiatu zapewni działaniom zespołu niezbędną pomoc administracyjną.</p>	<p>Zespół koordynujący realizację Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Zawierciańskiego powołany uchwałą nr 326/2055/24 z dnia 9.01.2024 r.</p>	<p>Zarząd Powiatu Zawierciańskiego.</p>

		Opracowanie lub aktualizacja lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego, zawierającego szczegółowy plan zapewnia mieszkańcom koordynowanych, medycznych i społecznych świadczeń.	Opracowanie Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Zawierciańskiego na lata 2024 – 2030.	Zespół koordynujący Starostwo Powiatowe w Zawierciu.
		Realizacja, koordynowanie i monitorowanie lokalnego Programu ochrony zdrowia psychicznego.	Koordynacja realizacji Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Zawierciańskiego na lata 2024 – 2030 przez Zespół koordynujący.	
		Przygotowanie i udostępnienie mieszkańcom aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w postaci papierowej lub elektronicznej).	Aktualizowanie danych do informatora o dostępnych w powiecie zawierciańskim, formach pomocy w zakresie zdrowia psychicznego przygotowanego przez Powiat.	
5.	Udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dzieciom, uczniom, rodzicom i nauczycielom	Zapewnienie wsparcia specjalistycznego dzieciom i uczniom, z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, ich rodzinom oraz nauczycielom przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne przy współpracy z podmiotami działającymi na rzecz wsparcia dzieci, uczniów, rodzin, nauczycieli.	Przeprowadzanie badań diagnostycznych, wskazywanie form wsparcia i pomocy poprzez wydawanie opinii, orzeczeń, - Udzielanie porad, konsultacji dla dzieci/uczniów, rodziców/opiekunów, nauczycieli - Prowadzenie zajęć specjalistycznych i warsztatów dla dzieci/uczniów, - Uczestniczenie w zespołach interdyscyplinarnych ds. pomocy psychologiczno - pedagogicznej, - Organizowanie i prowadzenie sieci współpracy i samokształcenia dla	

			<p>nauczycieli, w tym organizowanie szkoleń,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Upowszechnianie informacji dotyczących instytucji działających na rzecz wsparcia dzieci/uczniów, rodzin, - Rozpowszechnianie ulotek, broszur informacyjnych dotyczących ochrony zdrowia psychicznego, - Realizacja programów, projektów, innowacji o charakterze profilaktyczno – wychowawczym. 	
		<p>Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i uczniom, z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, ich rodzinom oraz nauczycielom w jednostkach systemu oświaty.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Rozpoznawanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dziecka/ucznia, - Podejmowanie zintegrowanych. działań w bieżącej pracy z dzieckiem/ uczniem, - Zapewnienie form wsparcia zgodnie z przepisami prawa oświatowego poprzez organizację m.in. zajęć rozwijających uzdolnienia, specjalistycznych, dydaktyczno - wyrównawczych, - Zapewnienie specjalistycznej pomocy (pedagog szkolny, pedagog specjalny, psycholog szkolny), - Organizowanie procesu edukacyjnego dla dzieci/ uczniów z niepełnosprawnościami zgodnie z przepisami prawa oświatowego, - Zapewnienie szkoleń dla nauczycieli z zakresu pomocy psychologiczno - pedagogicznej w ramach doskonalenia zawodowego, zapewnienie dostępności. 	<p>Szkoły i placówki prowadzone przez Powiat Zawierciański.</p>
<p>II. Priorytety ochrony zdrowia psychicznego dla Powiatu zawierciańskiego.</p>				

1.	Kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, w szczególności zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji	Upowszechnianie wiedzy na temat zdrowia psychicznego.	Tworzenie i wspieranie akcji edukacyjnych mających na celu ograniczenie nietolerancji i wykluczenia społecznego.	Starostwo Powiatowe w Zawierciu, PCPR, DPS.
		Integracja osób z zaburzeniami psychicznymi w środowisku lokalnym.	<ul style="list-style-type: none"> - Tworzenie osobom z zaburzeniami psychicznymi warunków do pełnienia ról w życiu społecznym, kulturalnym, publicznym i zawodowym, - Rozwijanie istniejących i tworzenie nowych form spędzania wolnego czasu osób z zaburzeniami psychicznymi. 	PCPR, WTZ, DPS, Szkoły i placówki prowadzone przez Powiat.
2.	Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym.	Informowanie mieszkańców o dostępnych formach pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi (pomoc psychologów, pracowników socjalnych, konsultacje, porady, terapie, warsztaty, socjoterapie, zajęcia grupowe), Ośrodek Interwencji Kryzysowej.	-publikowanie na stronie internetowej Powiatu informacji o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	Starostwo Powiatowe w Zawierciu, PCPR, OIK, DPS w Zawierciu, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu, WTZ Łazy, WTZ Zawiercie, Szkoły prowadzone przez Powiat.
	Promocja zdrowia psychicznego wśród mieszkańców Powiatu zawierciańskiego.	<ul style="list-style-type: none"> - Promowanie badań profilaktycznych stanu zdrowia psychicznego wśród mieszkańców powiatu, - Upowszechnianie zdrowego stylu życia podczas organizowanych imprez sportowo-rekreacyjnych 		
	Przeciwdziałanie zagrożeniom cywilizacyjnym, w tym zapobieganie szkodliwemu używaniu substancji psychoaktywnych i świata cyfrowego.	<ul style="list-style-type: none"> - Prowadzenie działań profilaktycznych dotyczących przeciwdziałaniu uzależnieniom od alkoholu, narkotyków, papierosów itp. oraz ochrona zdrowia psychicznego, w tym: 1. Prowadzenie w szkołach lekcji edukacyjnych na 		

		<p>temat zdrowia psychicznego, relacji, radzenia sobie z negatywnymi emocjami, które staną się stałym punktem w programie profilaktyczno – wychowawczym.</p> <p>2. Prowadzenie zajęć z zakresu zagrożeń uzależnieniami od substancji psychoaktywnych oraz uzależnieniami od świata cyfrowego.</p> <p>3. Aranżowanie spotkań integracyjnych z osobami z zaburzeniami psychicznymi.</p> <p>4. Współpraca z policją, organizacjami wspierającymi rozwój dzieci i młodzieży.</p> <p>5. Organizowanie bądź uczestniczenie w lokalnych i ogólnopolskich inicjatywach (akcjach, programach) promujących zdrowy styl życia.</p> <p>6. Podnoszenie kompetencji wychowawczych nauczycieli i terapeutów poprzez uczestniczenie w formach doskonalenia zawodowego.</p> <p>7. Organizowanie warsztatów, prelekcji dla uczniów, rodziców, nauczycieli.</p>	
	Wspieranie rodzin dzieci z niepełnosprawnością intelektualną.	<ul style="list-style-type: none"> - Porady psychologiczne, - Rozwój grup wsparcia. 	<p>PCPR w Zawierciu, Zespół Szkół Specjalnych im. Grzegorzewskiej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogicznej w Zawierciu.</p>
	Rozwijanie wczesnej interwencji w zaburzeniach rozwoju u dzieci.		

		Wspieranie zdrowego psychicznie starzenia się mieszkańców Powiatu.	Aktywizacja społeczna oraz sportowa osób starszych.	DPS w Zawierciu.
		Wspieranie działalności Ośrodka Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Zawierciu.	- Udzielanie porad prawnika, pracownika socjalnego, pedagoga, doradcy zawodowego oraz wsparcia psychologa w ramach OIK w PCPR, - Rozszerzenie dostępności innych, ale okazjonalnie potrzebnych specjalistów, dyżur lekarza psychiatry, psychoterapeuty. - Finansowanie działalności w tym zatrudnianie specjalistów.	PCPR w Zawierciu, Powiat Zawierciański

6. MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ.

Monitorowanie przebiegu realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o coroczne sprawozdania podmiotów zaangażowanych w jego realizację i wskazanych w harmonogramie zadań POZP, jako jednostki odpowiedzialne. Corocznie, w ramach monitoringu, Zespół Koordynujący realizację Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030, dokona dokładnej analizy realizacji Programu. Przewodniczący Zespołu Koordynującego odpowiada za przedstawienie sprawozdania z Programu za poprzedni rok Staroście zawierciańskiemu do dnia 30 kwietnia. Co 2 lata, za 2 ostatnie lata, w terminie do dnia 15 maja roku następującego po ostatnim roku objętym informacją, powiat zawierciański będzie przysyłał ministrowi właściwemu do spraw zdrowia lub wskazanemu przez niego podmiotowi, sprawozdanie z wykonania zadań objętych harmonogramem realizacji Programu.

7. PODSUMOWANIE.

Podstawą dobrego funkcjonowania człowieka w społeczeństwie jest zarówno jego zdrowie fizyczne jak i zdrowie psychiczne. Często nie doceniamy znaczenia, jakie zdrowie psychiczne ma dla naszego życia i codziennego funkcjonowania.

Najczęściej spotykanym zaburzeniem psychicznym jest depresja, która według Światowej Organizacji Zdrowia jest jedną z najpoważniejszych przyczyn niepełnosprawności na świecie. Choć oczywiście nie można umniejszać znaczenia również innych zaburzeń. Dlatego niezmiernie ważna jest realizacja wszechstronnych działań, mających na celu z jednej strony aktywizację mieszkańców na polu aktywności fizycznej, społecznej, kulturalnej, jako sposobu na utrzymanie równowagi fizycznej i psychicznej. Z drugiej strony celem powinno być uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby i problemy osób z dysfunkcjami. Niezmiernie ważne jest ponadto wsparcie tych osób przez wyspecjalizowane i zaangażowane instytucje.

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Zawierciańskiego na lata 2023 - 2030 jest dokumentem strategicznym w zakresie realizacji wszechstronnych działań na rzecz promocji zdrowia psychicznego, jego zachowania i utrzymania na każdym etapie życia człowieka. Przedstawione w Programie potrzeby i możliwości w zakresie organizacji różnych form działalności na rzecz ochrony zdrowia psychicznego, mogą być realizowane na terenie

powiatu zawierciańskiego przez administrację samorządową, podmioty lecznicze, organizacje pozarządowe i inne instytucje działające na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi.

Oczekiwane rezultaty realizacji zadań to:

- zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi pomocy i opieki oraz takich form wsparcia, aby mogły one żyć we własnym środowisku społecznym, w sposób zapewniający jak najwyższą, jakość życia oraz respektowanie osobowej godności,
- wsparcie aktywizacji zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi, rozwój współpracy pomiędzy instytucjami i pracodawcami działającymi w zakresie rehabilitacji zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi,
- ogólny dostęp do aktualnych informacji o formach pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- podniesienie poziomu akceptacji osób z zaburzeniami psychicznymi przez ich rodziny i lokalne środowisko,
- nabycie umiejętności skutecznego rozwiązywania konfliktów bez przemocy przez dzieci i młodzież,
- kształtowanie poczucia wartości i społecznej przydatności u osób z zaburzeniami psychicznymi,
- kształtowanie zintegrowanego i empatycznego społeczeństwa.